

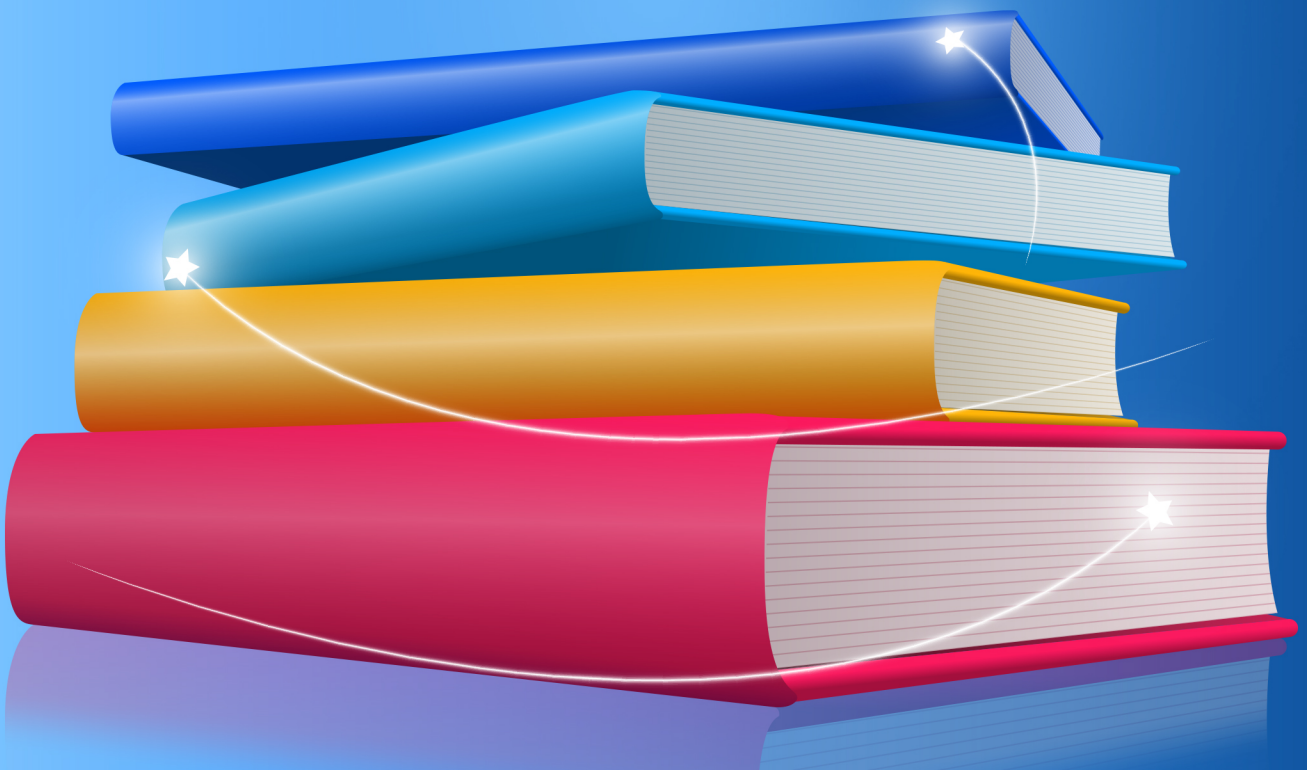

فارسي

فارسي

منهج الصف الرابع الابتدائي، التوحيد والفقه

مجموعة آموزشی کلاس چهارم توحيد و فقه

عنوان:

برنامه های درسی،
کتاب توحید،
مرحله ای (چهارم).

معلومات مختصر:

این ماده ای علمی، اصلاح شده و خلاصه ای از برنامه های درسی در کشور عربستان سعودی برای دانش آموزان به شمار می رود، و به مرحله های متعددی تقسیم شده است، و از جمله مواردی که در این ماده ای علمی گنجانیده شده است، مطالعه ای علم توحید می باشد، که به دوازده (12) مرحله تقسیم می شود، و از جمله مهم ترین مواردی که شامل مرحله ای چهارم می شود: بیان حکمت آفرینش خلق، تعریف عبادت، و ذکر انواع آن، نیز به بیان اقسام توحید، و دلیل بر هر نوع آن، با توضیح معنای طاغوت، و بیان انواع و اقسام آن پرداخته است.

مرحله ای چهارم پیشگفتار

سپاس الله را که به قلم آموخت، و به انسان آنچه را که نمی دانست آموخت، و درود و سلام بر پیامبر ناخوانده ای که الله او را فرستاد تا مردم را از ظلمت ها به سوی نور بیرون آورد.

توحید الله متعال از واجبتین واجبات است، و علم به آن شریف ترین و بهترین علوم است، و پایه ای است که درستی و قبولی اعمال بر آن بنا می شود، و نیاز بندگان به آن بالاتر از همه نیازهای دیگر است؛ زیرا نه حیاتی، و نه سعادت، و نه آرامشی برای دلها پدید می آید، مگر با شناخت اسماء و صفات و افعال پروردگار و معبود و آفریدگارشان، همان گونه که فهم دین و شناخت چگونگی انجام عبادات از قبیل طهارت و نماز و سایر نشانه های سعادت، و نشانه ای که الله متعال برای بنده خود خیر خواسته است، او صلی الله علیه وسلم فرمودند: « مَنْ يُرِدَ اللهُ بِهِ خَيْراً يُفْقَهْ فِي الدِّينِ »^(۱) « برای کسی که الله اراده خیر بکند، به او فهم دین می دهد ».

بنابراین، دفتر آگاهی جالیات، برای آموزش مضمون توحید جهت غرس عقیده ای صحیح در نفس های دانش آموزان حرص ورزید، تا آنان در مسائل دین خود در روشنایی و بینش قرار گیرند.

در این مرحله ای چهارم از مضمون توحید، دانش آموزان حکمت آفرینش، توحید و انواع آن، اولین چیزی را که الله متعال بر مردم فرض گردانید، و سران جباران را فرا می گیرند.

و برای هر درس اهداف ویژه ای متناسب با ماهیت موضوع با در نظر گرفتن اختصار، وضوح عبارت، و تسلسل موضوعات، و پیوند بین آنها و آنچه که قبلاً مطالعه شده است، و همچنان دستیابی به اهداف تعیین شده برای هر درس پرسش ها و سفارش های برای آموزگار در نظر گرفته شده است.

۱- بخاری در کتاب العلم باب: به هر که الله خیر بخواهد به او فهم دین می دهد، شماره (۷) روایت کرده است.

و برای آموزگار این توصیه هاست:

۱ اخلاص برای الله متعال شرط قبولی عمل است، پس عمل خود را ویژه ای الله متعال قرار بده، تا در دنیا و آخرت سود ببرید.شی.

۲ حفظ امانت راه نجات است، و تو ای - آموزگار عزیز - در سنگری از سنگرهای اسلام قرار داری، و امانت دار فکر و فطرت فرزندان مسلمانان هستی، پس در حفظ امانت تلاش کن تا در دنیا و آخرت رستگار.

۳ آموزش موضوع توحید برای اعمال است، و هیچ صلاحی برای بندگان و نجات از شرمساری و عذاب اخروی نیست مگر با دانستن موضوع توحید و عمل به آن، پس عقیده ای صحیح را در اذهان دانش آموزان نهادینه کن، و یک ترجمان راستگو و نمونه ای زنده برای ارزش های که دعوت می کنی باش.

۴ استفاده از موقعیت ها برای صحبت کردن در مورد یگانگی الله متعال و قدرت او هنگام تجمع ابرها در وسط آسمان، روشنایی و صدای برق و رعد، باریدن باران و دیگر حوادثی که انگیزه های ایمانی مسلمان را برمی انگیزد.

تسهیل موضوع از طریق ضرب المثل ها و پیوند دادن درس با واقعیت، تأثیر زیادی در عشق ورزی دانش آموزان به موضوع دارد، و اینجاست که آن را فرا می گیرند و به آن عمل می نمایند. در پایان شما را به گفتار رسول الله صلی الله علیه وسلم بشارت می دهم که می فرماید:

« إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ عِلْمًا عَلَّمَهُ وَنَشَرَهُ ».^(۲)

«از کارها و نیکی های که پس از مرگ به مومن ملحق می شود، دانشی است که به دیگران آموخته و پخش کرده باشد».

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ .

۲- ابن ماجه در شماره ای (۲۴۲) روایت نموده است.

فهرست موضوعات:

موضوع	صفحه
درس اول: حکمت آفرینش خلق.	۶
درس دوم: عبادت.	۹
درس سوم: توحید و انواع آن.	۱۱
درس چهارم: توحید ربوبیت.	۱۴
درس پنجم: توحید الوهیت.	۱۸
درس ششم: توحید اسماء و صفات.	۲۱
درس هفتم: رسولان الله متعال برای خلق.	۲۵
درس هشتم: اولین چیزی که الله متعال بر مردم فرض گردانید.	۲۸
درس نهم: ایمان حق.	۳۰
درس دهم: شیطان طاغوت بزرگ است.	۳۵
درس یازدهم: حکم به غیر از آنچه الله متعال نازل کرده است.	۳۷
درس دوازدهم: هر کس ادعای علم غیب کند یا به پرستش مردم از او راضی باشد طاغوت است.	۳۹
درس سیزدهم: مؤمن باید به طاغوت کفر ورزد.	۴۳

درس اول حکمت آفرینش خلق

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَكَفَى، وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى، أَمَّا بَعْدُ :

پس بدان الله سبحانه شما را پیامرزد که الله متعال خلق را برای عبادت خود آفریده و این که چیزی را شریک او قرار ندهند.

و دلیل بر آن، این فرموده الله متعال است:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

و جن و انس را فقط برای این آفریده‌ام که مرا عبادت کنند

[و از بندگی دیگران سر باز زنند]. [الذاریات : ۵۶].

ارشادات درس:

بزرگترین هدفی که جن و انس برای آن آفریده شده اند، تنها عبادت الله متعال است. انسان در این زندگی بدون هدف یا مرامی آفریده نشده که برای تحقق آن تلاش کند.

- هر کس چیزی از عبادت را برای غیر الله موکول کند، مانند دعا یا قربانی، بدون شک با الله متعال شریک قرار داده است، و اگر به این نوع ایمان بمیرد، جزایش جهنم بوده و بهشت بر او حرام می گردد.

الله متعال می فرماید: ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ [المائدة : ۲۷]. (کسیکه به الله شرک بیاورد، الله بالایش بهشت را حرام میگرداند و جهنم جایش خواهد بود، و برای ستمگران کمک رسان نخواهد بود).

پرسش ها:

۱- حکمت آفرینش چیست؟ چه دلیلی برای آن وجود دارد؟

.....

.....

.....

.....

۲- خوردن و آشامیدن در این زندگی لازم است، پس آیا ما برای آنها آفریده شده ایم؟

.....

.....

۳- جاهای خالی زیر را پر کنید:

هر که غیر الله را عبادت کند ناامیده می شود و کیفر او است.

پرسش ها:

۴- افعال زیر اگر برای غیر الله باشد چه حکمی دارد:

خوف

دعا

نماز

طواف

ذبح

درس دوم عبادات

« عبادت: نام جامع برای همه چیزهایی از گفتار و کردار اعم از ظاهری و باطنی است که الله دوست دارد و از آن خشنود می شود. »

◀ تحقق عبادت با اطاعت از الله متعال؛ و پذیرفتن اوامر او و دوری از نواهی او صورت می گیرد.

ارشادات درس:

عبادت ها انواع زیادی دارد از جمله: عبادات ظاهری مانند نماز، دعا، قربانی، نیکی به والدین، حفظ پیوندهای خانوادگی، همکاری در نیکی و تقوا، جهاد در راه الله، امر به معروف و نهی از منکر می باشد. و نوع دیگر عبادات باطنی، مانند محبت، ترس، دلهره گی و امید می باشد.

همه عبادات باید برای الله متعال صورت گیرد، الله متعال می فرماید:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حَقَّاءَ وَبُحْبُوحًا وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾

(و به آنها دستور داده نشده بود جز اینکه الله را بپرستند در حالی که دین خود را برای او خالص کنند و از شرک به توحید بازگردند، نماز برپا دارند و زکات را بپردازند؛ و این است آیین مستقیم و پایدار). [البینة: ۵]

منظور از خنفاء: کسانی که از همه ادیان به دین اسلام گرایش دارند.

عابد کسی است که اطاعت اوامر الله متعال را انجام دهد و از نواهی او دوری کند.

پرسش ها:

۱- عبادات ظاهری را از عبادات باطنی با گذاشتن خط زیر عبادات ظاهری تشخیص دهید:

نماز

دعا

توکل

حج

جهاد در
راه الله

خوف

۲- جاهای خالی زیر را تکمیل کنید:

- الف- عبادت نامی برای
ب- رسیدن به طاعت الله متعال از طریق پیاده کردن، و اجتناب از او می باشد.

درس سوم توحید و انواع آن ...

« توحید: »

عبارت است از یگانه پنداشتن الله متعال در عبادت، و این دین رسولانی است که الله متعال آنان را به سوی بندگانش فرستاده است، الله متعال می فرماید:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

یقیناً ما در هر امتی، پیامبری را [با این پیام] برانگیختیم که: «الله یکتا را عبادت کنید و از طاغوت [معبودان غیر الله] دوری کنید. [النحل ۳۶].

طاغوت:

هر کس که غیر از الله پرستش شود و او راضی باشد.

ارشادات درس:

- تا زمانی که انسان با اقسام عبادت الله را یگانه نپندارد، نمی توان یکتا پرست باشد.
- از رحمت الله بر بندگانش این است که پیامبرانی را برای هدایت مردم و روشنگر صراط مستقیم فرستاد.
- همه رسولان دعوت به توحید و نهی از شرک می نمودند.

درس سوم توحید و انواع آن ...

« توحید بر سه نوع است: »

و توحید
اسماء و صفات

توحید
الوہیت

توحید
ربوبیت

پرسش ها:

۲- انواع توحید را ذکر کنید

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱- توحید را تعریف کنید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۳- چه زمانی انسان می تواند برای الله متعال یکتاپرست باشد؟

.....

.....

.....

...

درس چهارم توحید ربوبیت

نوع اول: توحید ربوبیت:

عبارت است از: یگانگی الله متعال در افعالش.

کفار در زمان رسول الله صلی الله علیه وسلم به آن اعتراف داشتند، اما این کار آنها را وارد اسلام ننمود، و رسول الله صلی الله علیه وسلم با آنها جنگید، خون و اموال آنها را حلال دانست.

دلیل آن این قول الله متعال است:

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾

[ای پیامبر، به مشرکان] بگو: «کیست که از آسمان و زمین به شما روزی می‌بخشد؟ یا کیست که بر گوش‌ها و دیدگان حاکم است؟ و کیست که [موجود] زنده را از [ماده] بی‌جان بیرون می‌آورد و [ماده] بی‌جان مرده را از [موجود] زنده خارج می‌سازد؟ و کیست که کار [جهان و جهانیان] را تدبیر می‌کند؟» خواهند گفت: «الله». پس بگو: «آیا پروا نمی‌کنید؟». [یونس: ۳۱]

ارشادات درس:

- توحید الله متعال در افعالش یعنی اعتقاد به اینکه الله آفریدگار، روزی دهنده، زنده کننده، میراننده و غیره افعال الله سبحانه و تعالی می باشد.
- زمانی که رسول الله صلی الله علیه وسلم به سوی کفار آمد، کفار به توحید الوهیت ایمان داشتند، اما ایمانشان سودی برایشان نرساند؛ چون آنان الله متعال را در عبادت یگانه نپنداشتند.
- هر کس معتقد باشد که الله متعال او را آفریده و به او روزی داده، اما او تنها الله متعال را نپرستد، مشرک پنداشته می شود، و به همین دلیل الله متعال در آیات قبلی مشرکان را مورد سرزنش قرار داد.

...

درس چهارم توحید ربوبیت

و قول الله متعال

﴿قُلْ لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (٤٨)

[ای پیامبر، به منکرانِ معاد] بگو: «اگر می‌دانید، [بگویید] زمین و هر کس در آن است از آن کیست؟»

﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ (٥٨)

خواهند گفت: «[همه] از آنِ الله است». بگو: «پس آیا پند نمی‌گیرید؟»

﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ (٨٦)

بگو: «پروردگارِ هفت آسمان و پروردگارِ عرش بزرگ کیست؟»

﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ (٧٨)

خواهند گفت: «[همه] از آنِ الله است». بگو: «پس آیا [از الله] پروا نمی‌کنید؟»

﴿قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (٨٨)

بگو: «اگر می‌دانید، [بگویید] فرمانروایی همه چیز به دست کیست؟ و [کیست که] پناه می‌دهد و کسی در برابر [عذاب] او پناه‌داده نمی‌شود؟»

﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنِّي تُسْحَرُونَ﴾ (٩٨)

خواهند گفت: «[فرمانروایی همه چیز،] از آنِ الله است». بگو: «پس چگونه افسون می‌شوید [و نمی‌اندیشید؟]» [المؤمنون: ٨٤ - ٨٩].^(۳)

۳- ملکوت به معنی پادشاهی.
- و هو یجبر: بمعنی این که بندگان را از شر پناه می‌دهد و از آنان سختی‌ها را دفع می‌کند.
- و لا یجار علیه: بمعنی این که هیچ کسی در برابر [عذاب] او پناه‌داده نمی‌شود، و شری را که الله مقدر کرده آن را دفع‌کننده نیست.
- اَنِّي تُسْحَرُونَ: یعنی چگونه افسون می‌شوید، و عقل‌های تان کجا می‌رود.

پرسش ها:

۱- منظور از یگانگی الله متعال در افعال او چیست؟

۲- کفار در زمان پیامبر صلی الله علیه وسلم به کدام نوع توحید اعتراف داشتند؟ و آیا اعتراف آنها برای شان سودی داشت؟

۳- دلیل بر توحید ربوبیت چیست؟

پرسش ها:

کسی که اعتراف کند که الله متعال روزی دهنده، زنده کننده، و میراننده است، بدون این که عبادت او را بکند؟ آیا مسلمان محسوب می شود؟ و چرا؟

۴-

درس پنجم توحید الوهیت ...

نوع دوم: توحید الوهیت است:

- ◀ او عبارت از یگانگی الله - تعالی - در اعمال بندگان، از قبیل دعا، نذر، قربانی، امید، خوف، رغبت، رهبت، انابت، استعانت، پناه بردن، و تعظیم می باشد.
- ◀ این نوع توحید همان توحیدی است که در زمان های قدیم و جدید بین رسولان و امت هایشان محل نزاع بوده است.

و دلیل دعا این قول الله متعال می باشد:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾

(پروردگار تان میگوید مرا فرا بخوانید تا دعای تان را اجابت کنم، کسانی که از عبادت برای من امتناع می ورزند وارد جهنم میشوند).

[غافر: ۶۰] (۴)

ارشادات درس:

- توحید الوهیت که (توحید عبادت) نامیده می شود، همان است که رسولان برای آن مبعوث شده اند، و کتاب ها نازل شده، و هر رسولی دعوت خود را برای قوم خود با این امر آغاز می نمود، چنان که نوح و هود و صالح و شعیب علیهم السلام فرمودند: ﴿يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾ ای قوم من، الله را عبادت کنید که جز او معبودی [بهحق] ندارید. [الأعراف: ۵۹، ۶۵، ۷۳، و ۸۵].

- دعا از بزرگ ترین نمونه های توحید و عبادت است، و به همین دلیل الله متعال در آیت می فرماید: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي﴾، ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي﴾، کسانی که از عبادت برای من امتناع می ورزند.

یعنی: از دعای من، به دلیل قول الله متعال که در اول آیت فرمود: (ادْعُونِي) . (ادْعُونِي).

مرا فرا بخوانید.

پرسش ها:

۱- توحید الوهیت را تعریف کنید.

۲- اولین چیزی که رسولان قوم خود را به آن فرا می خواندند چه بود؟

۳- الله متعال فرموده اند:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾
(پروردگار تان میگوید مرا فرا بخوانید تا دعای تان را اجابت کنم، کسانی که از عبادت برای من امتناع می ورزند وارد جهنم میشوند).

در این آیه دلیلی وجود دارد که دعا جزوی عبادت است، آن را بیان کنید.

پرسش ها:

۴- پنج عبادت از افعال بندگان را ذکر کنید که باید فقط برای الله متعال باشد.

۵- فرق بین توحید ربوبیت با توحید الوهیت چیست با مثال توضیح دهید؟

درس ششم توحید اسماء و صفات

نوع سوم: توحید اسماء و صفات است:

و آن عبارت از ایمان به هر آنچه در قرآن کریم و احادیث صحیح آمده است، اعم از اسماء و صفات که الله متعال خود را با آنها توصیف کرده است، و یا رسول الله صلی الله علیه وسلم وی را با آن بشکل حقیقی توصیف کرده باشد، و اعتقاد به اینکه الله متعال را مثل و مانندی نیست و او شنوا و بینا است.

الله متعال فرموده است:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝﴾ [ای پیامبر] بگو: «او الله یکتا و یگانه است.

﴿اللَّهُ الصَّمَدُ ۝﴾ الله بی‌نیاز است [و همه نیازمند او هستند].

﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝﴾ نه [فرزندی] زاده و نه [از کسی] زاده شده است.

﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝﴾ و هیچ کس همانند و همتای او نبوده و نیست»^(۵). [الإخلاص: ۱-۴]

درس ششم توحید اسماء و صفات

الله متعال فرمود:

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

و نامهای نیکو به الله اختصاص دارد، پس او را با آنها بخوانید، و کسانی را که در مورد نامهای او به کژی می گرایند رها کنید عنقریب به [سزای] آنچه انجام می دادند کیفر خواهند یافت. [الأعراف: ۱۸۰].

الله متعال فرمود:

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾

هیچ چیز همانند او (الله) نیست و او شنوا و بیناست. [الشوری: ۱۱].

ارشادات درس:

- وجوب ایمان به اسماء و صفات الله متعال.
- اسماء و صفات الله متعال از قرآن کریم و احادیث صحیح شناخته می شود به فهم سلف صالح.
- همه اسماء الله متعال زیباست، و آن ها بسیار است، از جمله: بی نیاز، خالق، شنوا، بینا، بخشنده، مهربان، و او دارای صفات بسیار است، از جمله: رحمت، قوت، حکمت، زنده، عزت و علم.
- برای مسلمان جایز نیست که صفات الله متعال را به صفات مخلوق تشبیه کند، پس الله متعال بلند و با جلال است. ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾.
- هیچ چیز همانند الله نیست و او شنوا و بیناست.
- مسلمان باید الله متعال را به نامهای نیکویش فرا بخواند و مثلاً بگوید: ای غفور، گناهانم را ببامرز، ای بخشنده مهربان بر من رحم کن، ای ذات دانا، به من بیاموز، و غیره.

پرسش ها:

۱- اسماء و صفات الله متعال را از کجا می دانید؟

۲- آنچه از نام های الله متعال را که می دانید بشمارید.

۳- آنچه از صفات الله متعال می دانید ذکر کنید.

۴- آیا تشبیه مخلوق به خالق جایز است؟ و دایل آن چیست؟

پرسش ها:

۵- با چه چیزی الله متعال را فرا می خوانیم؟

.....

.....

.....

.....

درس هفتم رسولان الله متعال برای خلق

رسولان:

آنها کسانی هستند که الله متعال آنان را به سوی مردم فرستاد تا شریعتش را ابلاغ کنند، و آنها را به پرستش الله یگانه که شریکی ندارد دعوت کنند، و از عبادت غیر الله آنان را بپرهیزانند.

حکمت فرستادن رسولان: الله متعال آنان را به عنوان حجت بر بندگان فرستاد تا دین را برای مردم برسانند، و فرمانبران را به بهشت و ثواب بزرگ بشارت دهند، و گنهکار را به جهنم و عذاب سخت انداز دهند.

الله متعال می فرماید:

﴿رُسُلًا مَّبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾

پیامبرانی که بشارت دهنده و بیم دهنده بودند، تا بعد از (آمدن) این پیامبران برای مردم بر الله حجتی نباشد. [النساء: ۱۶۵].

ارشادات درس:

- الله متعال برای هر امتی رسولی فرستاد تا اینکه الله متعال رسالت را با رسالت پیامبر ما محمد صلی الله علیه وسلم خاتمه بخشید، پس رسول الله صلی الله علیه وسلم تا قیام قیامت رسول بر همه انس و جن است.
- رسالت رسول الله صلی الله علیه وسلم مشتمل بر سه امر مهم است:
 - ۱- شناساندن مردم به پروردگارشان و اسماء و صفات او.
 - ۲- بیان طریقه صحیح برای عبادت الله متعال.
 - ۳- بیان پاداش اعمال مردم در روز قیامت.

اولین و آخرین رسولان:

اولین آنان نوح، و آخرین آنان

محمد علیهم الصلاة والسلام

بودند.

پرسش ها:

۱- رسولان عليهم الصلاة و السلام قوم خود را به چه چیز فرا می خواندند؟

.....

.....

.....

.....

۲- جاهای خالی زیر را تکمیل کنید:

الف اولین رسولان و آخرین آنان

ب- رسالت رسول الله صلى الله عليه وسلم مشتمل بر امور مهم است، و عبارتند از:

۱-

۲-

اولین چیزی که الله متعال بر مردم فرض گردانید

درس هشتم

بدان^(۶) - الله بر تو رحم کند - اولین چیزی که الله متعال بر بنی آدم واجب نمود، ایمان به الله، و کفر به طاغوت بود،

و دلیل آن این فرموده الله تعالی است:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

یقیناً ما در هر امتی، پیامبری را [با این پیام] برانگیختیم که: «الله یکتا را عبادت کنید و از طاغوت [= معبودان غیر الله] دوری کنید». [النحل: ۳۶].

◀ صفت کفر به طاغوت:

و اما وصف کفر به طاغوت: این است که به باطل بودن عبادت غیر الله قائل بوده و آن را ترک نموده و از آن نفرت داشته باشید.

ارشادات درس:

- ایمان بنده تحقق نمی یابد، مگر اینکه به طاغوت کفر ورزیده شود، پس الله متعال امر به عبادت را با امر به اجتناب از طاغوت پیوند نمود، و فرمود: ﴿أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ «الله یکتا را عبادت کنید و از طاغوت [= معبودان غیر الله] دوری کنید». [النحل: ۳۶].
- کفر به طاغوت با امور زیادی حاصل می شود، از جمله:
 - ۱- اعتقاد داشته باشد به باطل بودن عبادت غیر الله هر چند فرشته یا پیامبر باشد.
 - ۲- از عبادت غیر الله بپرهیزد، و جز الله کسی دیگر را خوانده نشود، و به غیر الله توکل نشود، و جز برای الله قربانی نکند، و فقط برای الله نذر کند.
 - ۳- بیزاری از شرک و اهل آن که با مسلمانان دشمنی دارند.
 - ۴- معتقد بر این باشند کسانی که با الله متعال خدایان دیگر را شریک می دانند، کافر هستند.
- دوستی و دشمنی از دین است، پس مسلمان باید توحید و طاعات را دوست بدارد، شرک و گناهان را نپسندد.

۶- این پیام بعنوان: (معنای طاغوت و انواع اصلی آن) است.

پرسش ها:

۱- اولین چیزی که الله متعال بر بنی آدم فرض نمود چیست؟ با دلیل ذکر کنید.

.....

.....

.....

۳- صفت کفر به طاغوت چیست؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کفر به طاغوت چگونه تحقق میابد؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۴- کسی که غیر الله را عبادت می کند چیست؟

.....

.....

.....

درس نهم ایمان حق

معنای ایمان به الله:

عبارت است از: ایمان داشتن به اینکه الله تنها معبودیست که باید عبادت شود بدون دیگران، و همه انواع عبادت برای الله اختصاص داده، و همه عبادات را برای غیر الله باید نفی کرد، و برای رضای الله باید دوستی و دشمنی نمود.

این ملت^(۷) ابراهیم علیه السلام است که هر که بخواهد از آن دور شود خود را به [سبکسری و] نادانی می‌اندازد.

ارشادات درس:

- ۱- ایمان فقط کلمه ای نیست که انسان با زبان بگوید، بلکه گفتار و اعتقاد و عمل است.
- ۲- ایمان حق عبارت است از:
 - اعتقاد به این که الله یک و بدون شریک، و تنها اوست که شایسته پرستش است.
 - عبادت خالصانه برای الله متعال باشد.
 - مؤمنان را دوست بداری و از آنان حمایت نمایی.
 - بیزاری از کفرانی که با مسلمانان دشمنی می‌کنند، و به آنها ظلم نکنی.
- ۳- هر کس این دین را ترک نماید و از دین ابراهیم علیه السلام دوری بجوید، واقعا خود را توهین نموده و در پی افساد و تباهی آن می‌باشد، الله متعال می‌فرماید: ﴿وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ﴾ و چه کسی جز آن که خود را به [سبکسری و] نادانی می‌اندازد از آیین ابراهیم رویگردان می‌گردد؟ [البقرة: ۱۳۰].

۷- المِلَّةُ: بمعنی دین است، و دین ابراهیم: دین توحید است.

درس نهم ایمان حق

﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ﴾

برای شما مؤمنان بسیار پسندیده و نیکوست که به ابراهیم و اصحابش اقتدا کنید که آنها به قوم خود گفتند: ما از شما و بت های شما که به جای الله می پرستید به کلی بی زاریم، ما مخالف و منکر شمایم و همیشه میان ما و شما کینه و دشمنی خواهد بود تا وقتی که تنها به الله یگانه ایمان آرید. [الممتحنة: ۴].

پرسش ها:

ابراهيم عليه الصلاة و السلام پدر پيامبران است، الله متعال او را به سوى قومش فرستاد تا آنان را تنها به عبادت الله متعال فراخواند، و آنان بجای الله بت ها را مى پرستيدند، پس ابراهيم عليه السلام براى عبادت الله يگانه دعوت نمود، اما آنان لجاجت و تكبر ورزيدند و به پرستش بت ها اصرار نمودند، و زمانى كه براى جشن گرفتن عيدشان بيرون رفتند، ابراهيم عليه السلام بت هايشان را شكستاند، و چون از آن مطلع شدند، آتش بزرگى افروختند و او را در آن انداختند، آيا مى دانيد براى ابراهيم عليه السلام چه اتفاق افتيد؟ آتش او را نسوختاند؛ بلكه الله متعال آن را براى او خنك و سلامتى قرار داد.

داستان ابراهيم عليه السلام شامل برخى معانى ايمانى است، آن ها را استخراج نماييد.

۱-

پرسش ها:

۲- ایمان حق با چه محقق می شود؟

۳- کسی که دین ابراهیم علیه السلام را ترک کند، چه نامیده می شود؟

۴- کسی که دین ابراهیم علیه السلام را ترک کند چه ضرری به خود می رساند؟

پرسش ها:

۵- آیا ایمان در موارد زیر تحقق یافته است:

الف- مردی نماز می خواند ولی با نیکوکاران دشمنی و کینه دوزی می کند.

ب- مردی گواهی می دهد که معبود بر حق جز الله نیست ولی کافران را دوست دارد.

ج- مردی تنها الله را می پرستد و مؤمنان را دوست می دارد.

درس دهم شیطان طاغوت است ...

طاغوت:

طاغوت عام است؛ هر کسی که غیر از الله پرستش می شود و به عبادت کردنش راضی باشد اعم از معبود بودن، و یا متبوع، و یا مطاع بود در غیر طاعت الله متعال و رسولش، او طاغوت است.

▶ طاغوتان بسیارند، از جمله:

اول: شیطانی که به عبادت غیر الله دعوت می کند، دلیل او این فرموده الله تعالی است:

﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۖ وَأَنْ اعْبُدُونِي ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ [یس: ۶۰-۶۱].

▶ ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۖ﴾

ای فرزندان آدم، آیا با شما پیمان نبستم [و فرمان ندادم] که شیطان را عبادت نکنید [که] قطعاً او دشمن آشکار شماست؟

▶ ﴿وَأَنْ اعْبُدُونِي ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾

و اینکه [تنها] مرا عبادت کنید [که] راه راست همین است؟

ارشادات درس:

- ۱- طغیان از حد فرارفتن را گوید، و طاغوت عبارت است از: کسی که از حد خود فراتر رود و ادعا کند که پروردگار مردم است، و یا آنکه غیب را می داند، یا جهان را در تسخیر خود دارد، و یا مردم را به غیر شریعت پروردگارشان فرا بخواند.
- ۲- هر که مردم او را عبادت کنند و او از عبادت آنان راضی نباشد، طاغوت نامیده نمی شود، مانند فرشتگان، و عیسی بن مریم علیه السلام.
- ۳- شیطان سر لشکر طاغوتان است؛ زیرا مردم را از عبادت پروردگارشان منحرف می کند، و شرک و کفر را برایشان خوب و بهتر جلوه می دهد.
- ۴- شیطان با بنی آدم به شدت دشمنی می کند؛ زیرا او پدرشان را از بهشت بیرون کرد، و پیروان خود را دعوت می کند تا از اهل آتش باشند.
- ۵- صراط مستقیم: آن عبادت الله یگانه، و ترک عبادت شیطان است.

پرسش ها:

۲- چرا شیطان بزرگترین
طاغوت بود و هست؟

.....

.....

.....

.....

.....

۱- طاغوت را تعریف کنید.

.....

.....

.....

.....

.....

۳- صراط مستقیم چیست؟

.....

۴- الله متعال در آیه کریمه از چه چیزی ما را نهی کرده، و به چه
چیزی امر نموده است؟

.....

.....

.....

حکم به غیر از آنچه الله متعال نازل کرده است

درس یازدهم

دوم: حاکمی که احکام الله تعالی را تغییر می دهد ، دلیل آن این قول الله متعال است:

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ [النساء: ٦٠].

آیا ننگری به حال آنان که به گمان (و دعوی) خود ایمان به آنچه که بالای تو نازل گردیده و کتبی که پیش از تو فرستاده شده آورده‌اند، چگونه باز می خواهند دآوری به طاغوت برند در صورتی که مأمورند که به طاغوت کافر شوند؟! و شیطان خواهد که آنان را گمراه کند گمراهی دور (از هر سعادت).

ارشادات درس:

- ۱- کسی که شریعت الله متعال را تحریف، و احکام آن را تغییر دهد؛ و حرام را حلال، و یا حلال را حرام نماید، او طاغوت است، خواه حاکم باشد یا غیر حاکم.
- ۲- هر که بدون شریعت الله حکم کند با اعتقاد به اینکه آنچه را که با آن حکم می کند بهتر از شریعت الله است، طاغوت است و از دین اسلام خارج گردیده است.
- ۳- موقف مسلمان این است که در حدود پروردگارش بایستد، و به آنچه الله متعال نازل کرده حکم نماید، و در برابر شریعت الله متعال با هیچ نوع تغییر و یا تحریفی قرار نگیرد.

پرسش ها:

۱- کسی که احکام الله متعال را تغییر می دهد، چه نامیده می شود؟

.....

.....

۲- کسی که به غیر از آنچه الله نازل کرده حکم نماید و معتقد بر این باشد که آنچه به آن حکم می کند بهتر از شریعت الله متعال است، چه نامیده می شود؟

.....

.....

هر کس ادعای علم غیب کند یا به پرستش
مردم از او راضی باشد طاغوت است

درس دوازدهم

سوم: کسی که ادعای علم غیب را بغیر از الله متعال دارد، و دلیل آن این قول الله متعال است:

﴿عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ إِلَّا مَن ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ
يَسْأَلُكَ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٦﴾ [الجن: ٢٦-٢٧].

﴿عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ ﴿٢٦﴾

(پروردگارم دانای غیب است، و کسی را بر غیب خویش آگاه نمی سازد).

﴿إِلَّا مَن ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْأَلُكَ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾

(مگر کسانی از رسولانی را که خود بپسندد، که او پیشاپیش و پشت سر او نگهبانی

الله متعال فرمود:

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ
وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾

(و کلیدهای غیب نزد اوست، جز وی کسی از آن آگاه نیست، و می داند
آنچه را که در بیابان و دریاست. و هیچ برگگی از درخت نمی افتد مگر
آنکه آن را می داند، و هیچ دانه ای در تاریکی های زمین نمی افتد، نه
هیچ تر و خشکی، مگر آنکه در کتابی روشن نوشته است). [الأنعام: ٥٩].

هر کس ادعای علم غیب کند یا به پرستش
مردم از او راضی باشد طاغوت است

درس دوازدهم

چهارم: کسی که به جای الله پرستش می شود و به عبادت شدنش راضی
باشد، و دلیل آن این قول الله متعال است:

﴿وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِّنْ دُونِهِ فَذَلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾
[الأنبياء: ۲۹].

و هر یک از آنان بگوید: «جز او، من [نیز] معبود هستم»، وی را به
دوزخ کیفر می دهیم. [آری،] ستمکاران را اینچنین کیفر می دهیم.

ارشادات درس:

- ۱- مدعی علم غیب، مانند فالگیر و پیشگو و ستاره شناس و امثال اینها، همه اینها زیر نام طاغوت می آیند؛ چون با ادعای علم غیب که غیر الله کسی آن را نمی داند در حق الله متعال دست درازی نموده اند.
- ۲- مسلمان باید از رفتن نزد فالگیران و پیشگویان و ستاره شناسان بر حذر باشد، و فریبکاری و دروغ آنان را تصدیق نکند.
- ۳- از جمله طاغوتان نیز کسانی هستند که مردم برای رفع مشکلات آنان را فرا می خوانند و از آنان طلب کمک می کنند، مشکلات که فقط الله متعال برای رفع آن قادر است، و نیز به عبادت مردم به آنان راضی باشند.

۸- الکاهن: آن که مدعی دانستن غیب گذشته است. العراف: آن که مدعی دانستن امور آینده است.
المنجم: آن که با نگاه کردن به ستاره ها ادعای دانستن احوال جهان و هستی را دارد.

پرسش ها:

۱- چه کسی علم غیب دارد؟ برای آن دلیل ارائه کنید.

۲- طاغوت سوم و چهارم کی ها هستند.

۳- مجازات کسی که بگوید من معبود بر حق غیر از الله هستم، چه هست؟

۴- آیا کسی جز الله غیب را می داند؟

پرسش ها:

۵- ستمکاران ذکر شده در آیه کریمه چه کسانی هستند؟

.....

.....

.....

.....

درس سیزدهم مؤمن باید به طاغوت کفر ورزد ...

و بدانید که انسان هرگز به الله متعال مومن پنداشته نمی شود، جز این که به طاغوت کفر ورزد، و دلیل آن این قول الله متعال است:

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۚ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [البقرة: ۲۵۶].

در [پذیرش] دین، هیچ اجباری نیست؛ به راستی که راه راست [و هدایت] از راه انحراف [و گمراهی] روشن شده است؛ پس هر کس به طاغوت [= هر آنچه به جای الله عبادت می شود] کفر بورزد و به الله ایمان بیاورد، قطعاً به محکم‌ترین دستاویز چنگ زده است که هرگز نخواهد گسست؛ و الله شنوای داناست.

وَالرُّشْدُ: دین محمد صلی الله علیه وسلم است، وَالْغَيُّ: دین ابو جهل است.

العُرْوَةُ الْوُثْقَى:

گواهی بر اینکه معبود بر حق جز الله نیست، که متضمن نفی و اثبات می باشد، هر نوع عبادت غیر الله متعال نفی می کند، و همه عبادات را برای الله یکتا و بدون شریک اثبات می کند.^(۹)

ارشادات درس:

- ۱- مهمترین چیز در تحقق توحید، عبادت خالصانه تنها برای الله متعال است.
- ۲- ایمان به الله متعال تنها با کفر ورزی به طاغوتان و بیزاری از همه پرستش کنندگان آنان تحقق می یابد، پس لازم است ابتدا به طاغوت کفر ورزید، چنانکه الله متعال فرموده است: ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ پس هر کس به طاغوت [= هر آنچه به جای الله عبادت می شود] کفر بورزد و به الله ایمان بیاورد.
- ۳- الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى: گواهی بر این که معبود بر حق جز الله نیست، هر کس به آن تمسک ورزد، رستگار و از ناامیدی و گمراهی و زیان نجات می یابد.

۹- پیام: (معنای طاغوت و اقسام اصلی آن) پایان یافت.

پرسش ها:

۱- در جمله های زیر جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید:

کسی که به العُرْوَةُ الْوُثْقَى چنگ می زند، باید به کفر ورزد، و
به مومن باشد.

الف

گواهی به اینکه معبود بر حق جز الله نیست، متضمن و
..... می باشد.

ب-

۲- پاداش کسی که به العُرْوَةُ الْوُثْقَى چنگ می زند چیست؟

۳- آیا کفر ورزی به طاغوت واجب است؟ و چرا؟

عنوان:

برنامه های درسی،

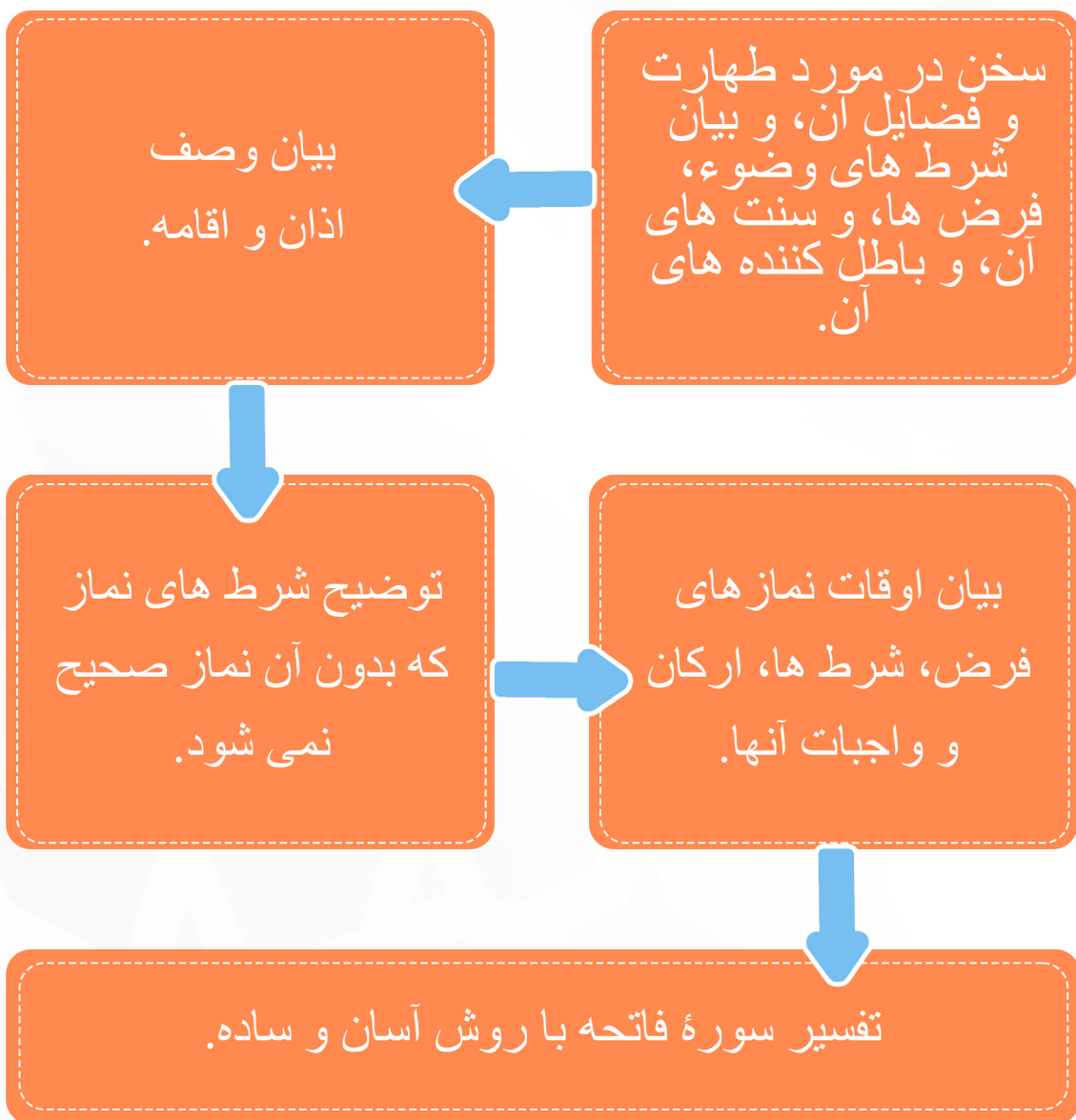
علم فقه،

مرحله ای (چهارم).

معلومات مختصر:

این ماده ای علمی، اصلاح شده و خلاصه ای از برنامه های درسی در کشور عربستان سعودی برای دانش آموزان به شمار می رود، و به مراحل متعددی تقسیم شده است، و از جمله مواردی که در این ماده ای علمی گنجائیده شده است، مطالعه ای علم فقه می باشد، که به دوازده (12) مرحله تقسیم شده است، و از جمله مهم ترین موارد و موضوعاتی که شامل مرحله ای چهارم می شود:

مرحله چهارم

پیشگفتار

سپاس الله متعال را که به قلم آموخت، و به انسان آنچه را که نمی دانست آموخت، و درود و سلام بر پیامبر امی ای که آنچه را که بر او نازل شده بود ابلاغ کرد، و احکام دین و آنچه را که در امور دنیا و آخرت نیاز دارند برای امتش بیان نمود، و بعد: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

« مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ ».

« برای کسی که الله اراده خیر بکند، به او فهم دین می دهد ».

بر این اساس وزارت آموزش و پرورش به دلیل احساس مسولیت و آگاهی در احکام شرعی تصمیم گرفت از بدو تأسیس تاکنون در تمامی مقاطع آموزشی فقه را تدریس کند؛ زیرا فهم این دین با شناخت و تصور احکام آن پیوند دارد، و نیاز مبرمیست تا مسلمان با بصیرت پروردگار خود را عبادت کند.

مایلم مواردی را به آموزگار یادآوری کنیم که به او در انجام وظیفه اش در انتقال علم شرعی و تسهیل فهم دانش آموزان برای شرح آن کمک می کند، از جمله:

مرحله چهارم

۱ یادآوری بر اینکه علم شرعی دین است، و آموزش آن به دانش آموزان آن بخشی از ابلاغی است که پیامبر صلی الله علیه وسلم به آن دعوت فرموده است:

«بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً»

«پیام من را ابلاغ کنید اگر چه یک آیه باشد»^(۱)

همچنین عبادتی است که الله متعال آن را نمی پذیرد مگر اینکه خالصانه برای او باشد.

۲ استعانت از الله متعال و بیشتر ذکر و تضرع و استغفار گفتن، و در آموزگار هدایت علم و سیمت آن در منطق و مظهر و رفتارش نمایان باشد.

۳ درک اهداف کلی آموزش، و اهداف هر مرحله، و اهداف مضمون که آن را فرا می گیرند؛ زیرا این امر به آموزگار کمک می کند تا درس را به آن اهداف پیوند دهد، و نیز موضوع و سبک مناسب را انتخاب کند، و بتواند دانش آموز را با توجه به آن اهداف ارزیابی کند.

۴ تنوع در استفاده از روش های مختلف تدریس، و انتخاب روش مناسب برای هر درس

۵ مرور منابع علمی مرتبط با موضوع درس قبل از شرح آن.

از الله متعال می خواهیم که این کار را صرفاً به خاطر خودش قرار دهد، و آن را سبب نفع بگرداند، و درود الله بر پیامبر ما محمد و آل و یارانش باد.

۱۰- روایت بخاری در کتاب احادیث الأنبياء، باب: آنچه درباره بنی اسرائیل ذکر شده، شماره (۳۴۶۱).

طهارت و فضیلت آن:

الله متعال می فرماید:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾

به راستی که الله توبه‌کنندگان را دوست دارد و پاکیزگان را [نیز] دوست دارد. [البقرة: ۲۲۲].

۱۱- برای آموزگار:

- آموزگار دو متن یاد شده را به گونه ای بیان نماید که اهمیت وضو و فضیلت آن را نشان دهد.
- افراط در وضو و چیزهای دیگری حرام است، چنانچه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: " إِنَّهُ سَيَكُونُ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ قَوْمٌ يَتَعَثَّرُونَ فِي الطَّهْرِ وَالِدُّعَاءِ ".
- «در این امت کسانی خواهند بود که در طهارت و دعا تجاوز می کنند». روایت ابو داود شماره (96)، و لذا یکی از رهنمودهای ایشان صلی الله علیه وسلم وضو گرفتن با مُد (0,688 لیتر) بوده است.
- مشروعیت طهارت دلیل واضح بر اهتمام اسلام به پاکیزگی و طهارت است.
- اهتمام اسلام به طهارت ظاهری نشانگر اهمیت مراقبت از طهارت باطن از گناهان و کینه و حسد و سایر امراض قلب است.

پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ؟» قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخَطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ».

«آیا شما را به کاری راهنمایی کنم که الله به سبب آن گناهان را محو می کند، و درجات شما را بالا می برد؟» گفتند: بلی ای رسول الله؛ فرمود: «وضوی کامل گرفتن در سختی ها، و گام های زیاد به سوی مساجد، و پس از هر نمازی به انتظار نماز بودن».

طهارت برای مسلمان با دو چیز حاصل می شود:

۲
رفع
نجاست

۱
وضو

۱۲- روایت مسلم در کتاب طهارت، باب: فضیلت وضو گرفتن با وجود مشقت (۲۱۹/۱)، شماره (۲۵۱).
۱۳- المکاره: جمع مکروه است، و آن هر آنچه که انسان آن را نمی پسندد و انجام آن برای او دشوار باشد، مانند وضو گرفتن در سرمای شدید.

آنچه برای آن وضو لازم است:

مسلمان اگر بخواهد یکی از کارهای زیر را انجام دهد باید وضو بگیرد:

طواف

لمس
قرآن کریم

نماز

واجب وضوء:

بسم الله گفتن در اول وضو.

وضو فقط یک واجب دارد، و آن گفتن: (بسم الله) است.

کسی که هنگام وضو بسم الله را فراموش کرد و یا در اثنای وضو به یادش آمد باید بسم الله بگوید و وضو اش را ادامه دهد.

کسی که گفتن بسم الله را فراموش کرد تا این که وضو اش تمام شود، وضوی او صحیح است و بر او چیزی مرتب نمی شود

س ۱: وصف وضو را ذکر کنید.

.....

.....

.....

س ۲: به علامت (✓) یا (×) پاسخ دهید، و خطا را تصحیح کنید:

الف- مسلمان اگر بخواند نماز بخواند باید وضو بگیرد.

ب- مسلمان اگر بخواند قرآن را از حفظ بخواند باید وضو بگیرد.

ج- مسلمان اگر بخواند طواف کعبه را انجام دهد باید وضو بگیرد.

د- هر کس بسم الله گفتن را در وضو فراموش کند تا این که وضو تمام شود، باید وضو را اعاده کند.

ه- محل بسم الله گفتن: آغاز وضو است.

پرسش ها:

س ۳: در اطراف پاسخ صحیح زیر خط دایره بکشید:

الف- وضو گرفتن فضیلت زیادی دارد و عبارت است از:

۳ - الله متعال بوسیله ای آن گناهان را محو و به وسیله ای آن درجات را بالا می برد.

۲ - الله متعال درجات را فقط به وسیله ای آن بالا می برد.

۱ - الله متعال گناهان را فقط به وسیله ای آن محو می کند.

ب- وضوء باید گرفته شود، هنگام:

۳ - خوابیدن.

۲ - خوردن

۱ - لمس قرآن.

ج- کسی که بسم الله گفتن را فراموش کند و هنگام وضو یادش بیاید، باید:

۳ - وضو را ادامه می دهد و بسم الله نمی گوید.

۲ - بسم الله می گوید و وضو را ادامه می دهد.

۱ - وضو را از اول شروع می کند.

وضوء شرط های دارد، از جمله:

۱- نیت: و این که منظور از وضوء رفع نجاست باشد، و یا وضوء به قصد طهارت برای نماز، و یا تلاوت قرآن، و یا مانند آن باشد.

۲- باید با آب پاک باشد، وضوء بدون آب صحیح نیست، و نه با آب نجس.

۳- وضوء گرفتن با آب مباح باشد، با آب حرام مانند آب غصبی و مانند آن صحیح نیست.

۴- از بین بردن هر چیزی که مانع از رسیدن آب به عضو می شود، مانند خمیر، گل، رنگ ها و غیره.

۵- پاک کردن سبیلین پس از خروج ادرار و یا مدفوع.

۱۴- برای آموزگار:

- الحدّث: به معنی است که بر بدن واقع می شود و از ادای نماز و مانند آن باز می دارد. و سببش آنچه که از نواقض وضوء می آید.
 - التَّيَيُّة: در لغت بمعنی: قصد است. و در بیشتر موارد برای عزم قلب در امری به کار می رود. و در اصطلاح: بمعنی قصد رفع نجاست، یا قصد طهارت برای چیزی که برای آن طهارت واجب و یا سنت باشد،
 مثلاً برای تلاوت قرآن از حفظ نیت طهارت می کند (اینجا وضوء برای این کار سنت است)، و با این وضوء می تواند نماز فرض را نیز ادا نماید؛ چون با این نیت ناپاکی دفع گردیده، و جای نیت در قلب است، و بر زبان آوردن آن بدعت است.
 - پاک کردن دو مخرج بخشی از وضوء نیست، بلکه برای کسی است که ادرار یا مدفوع کرده باشد، و در هر وضوءی شستن آنها لازم نیست.
 - آموزگار دانش آموزان را تنبیه کند هر کسی که ادرار کند، جایز نیست قبل از استنجاء لباس خود را در تن کند، پس هر کس این چنین کار را انجام دهد سپس وضوء بگیرد، در این صورت وضوء اش صحیح نیست.

س ۱: شرط های وضو را بشمارید.

س ۲: به علامت (✓) یا (×) پاسخ دهید، و خطا را تصحیح کنید:

الف- وضو با آب نجس صحیح نیست

ب- وضو با آب مسروقه صحیح است

ج- وضو با آب غصبی صحیح نیست

د- وضو با چای صحیح است

س ۳: جای خالی را با کلمه مناسب پر کنید:

۱- نیت عبارت است از:، و یا قصد

۲- برای وضو گرفتن با آب شرط این است که باید

و باشد.

۳- از جمله شرط های وضو، رفع رسیدن
آب به مانند و
..... و

وضو شش فرض دارد، که عبارتند از:

۱- شستن صورت اعم از مضمضه: که آن حرکت آب در دهان است، و یا استنشاق: و آن جذب آب با نفس به بینی می باشد.

۳- مسح سر و از آن جمله گوش ها.

۲- شستن دست ها با آرنج ها.

۴- شستن پاها با مچ پاها.

۶- الموالاه: بمعنی استمراریت و عبارت است از: عدم تأخیر در شستن عضو تا این که عضو قبلی خشک شود.

۵- ترتیب.

۱۵- برای آموزگار:

- فروض: جمع فرض و بالاتر از واجب می باشد؛ چون انجام عمدی یا سهواً بر خلاف واجب ساقط نمی شود، بخلاف واجب که در صورت سهو ساقط می شود.
- آموزگار دانش آموزان را تنبیه نموده برای این که شستن صورت را بشکل کامل از انحناى پیشانی تا بلندی ریش از لحاظ طول، و از یک گوش تا گوش دیگر از لحاظ عرض می باشد، پس تنها شستن جلو صورت کافی نیست.
- شستن دست ها با آرنج از نوک انگشتان، نه از مفصل کف دست.
- مسح سر با گوش ها: بگونه که دستانش را با آب خیس کند و سپس از جلوی سر تا پشت سر مسح کند. سپس یک بار دیگر آن را به جلو برگرداند، سپس با آب سرش، گوشه هایش را مسح کند، با انگشتان سبابه سوراخ گوشه هایش را مسح کند، و یک مرتبه با انگشت شست خود بخش بیرونی گوش هایش را مسح کند.

پرسش ها:

س ۱: فرض های وضو را بشمارید.

.....

.....

.....

س ۲: به علامت (✓) یا (×) پاسخ دهید، و خطا را تصحیح کنید:

الف- از فرض های وضو، مضمضه و استنشاق پس از مسح سر است.

.....

ب- پیشانی جزء صورت نیست پس هنگام وضو شستن آن ضرور نیست.

.....

ج- از واجبات وضو مسح گوش ها و سر می باشد.

.....

د- شستن میچ پاها هنگام وضو لازم نیست

.....

ه- از فرض های وضو، شستن سر است

.....

پرسش ها:

س ۳: در اطراف پاسخ صحیح زیر خط دایره بکشید:

الف- الموالاة عبارت است از:

۳- شستشوی اندام قبل از خشک شدن اندام قبلی.

۲- با مهلت وضو گرفتن.

۱- زیاده روی در وضو.

ب- ترتیب در وضو عبارت است از:

۳- قبل از شستن صورت شستن دست ها تا آرنج ها شروع می شود.

۲- شستن صورت، سپس دست ها تا آرنج ها، سپس مسح سر و سپس شستن پاها.

۱- شستن پاها، سپس دست ها، سپس صورت.

از جمله سنت های وضوء:

۱- سه مرتبه شستن کف دست ها در شروع وضوء.

۲- استعمال مسواک و محل آن: هنگام مضمضه.

۳- مبالغه در مضمضه و استنشاق برای غیر روزه دار.

۱۶- برای آموزگار:

- مراد از مبالغه در مضمضه عبارت است از: گردش آب در دهان.
- مراد از مبالغه در استنشاق عبارت است از: جذب آب با نفس به انتهای بینی.
- مراد از تخلیل انگشتان عبارت است از: قرار دادن انگشتان دست بین انگشتان پاها و دستان خود را تخلیل کند، بگونه که انگشتان را در انگشتان داخل کند.
- شستن برای بار دوم و سوم در شستن صورت و دست ها و پاها سنت است، و یک مرتبه شستن واجب است، اما مسح سر بیشتر از یک بار جایز نیست.

۴- تخلیل انگشتان دست ها و پاها.

۵- تیامن: شستن دست راست قبل از دست چپ، و شستن پای راست قبل از پای چپ.

۶- شستن بار دوم و سوم صورت و دست ها و پاها.

۷- بعد از پایان وضو باید بگوید:

(أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)^{۱۷}
 شهادت می دهم که معبود بر حق جز الله یگانه نیست، شریکی ندارد، و شهادت می دهم که محمد بنده و فرستاده اوست.

او(اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ)^{۱۸}
 الهی مرا در زمره توبه کننده گان و پاکیزه گان قرار ده.

۱۷- ببینید: صحیح مسلم (۲۰۹/۱)، حدیث شماره (۲۳۴)، و سنن ابو داود (۴۳/۱)، حدیث شماره (۱۶۹).

۱۸- روایت ترمذی در جامعه (۷۸/۱) شماره (۵۵).

پرسش ها:

س ۱: سنت های وضو را بشمارید.

.....

.....

.....

س ۲: شماره کلمه را در ستون (الف) در مقابل کلمه مناسب در ستون (ب) قرار دهید:

ب

() مضمضه

() مضمضه و استنشاق.

() دوم و سوم

() انگشتان

() سه مرتبه

الف

۱ - مبالغه در

۲ - تخلیل

۳ - مسواک هنگام

۴ - شستن

س ۳: جای خالی را پُر کنید:

۱- شستن کف دستان سنت است در وضو

۲- تیامن عبارت است از

۳- دعایی که بعد از وضو خوانده می شود عبارت است از:

.....
.....
.....

از جمله باطل کننده های وضوء:

۱- آنچه از دو مجرا - سبیلین - خارج می شود، مانند: ادرار، مدفوع، باد یا چیزهای دیگر.

۲- غش - ضعف - کردن.

۳- خواب عمیق.

۴- لمس مستقیم هر دو فرج با دست بدون مانع یا حایل.

۵- خوردن گوشت شتر.

۱۹- برای آموزگار:

- اگر ادرار یا مدفوع از غیر دو راه خارج شود، وضوء را باطل می‌کند، مانند کسی که در بدنش سوراخی ساخته شود که از آن ادرار خارج می‌شود.
- خوابی که وضوء را باطل می‌کند، عبارت از خواب عمیقی است که اگر وضوء اش باطل گردد آن را احساس نکند، ولی خواب خفیف و سبک وضوء را باطل نمی‌کند.
- شک وضوء را باطل نمی‌کند، مثل اینکه کسی وضوء کند و سپس شک کند که آیا بعد از آن وضوء اش باطل شده یا خیر؟ او در حالت طهارت خود باقی می‌ماند، همچنان کسی که وضوء اش باطل شود سپس شک کند که آیا بعد از وضوء گرفته یا خیر؟ او در این حال بی‌وضویی خود باقی می‌ماند و باید وضوء بگیرد؛ زیرا یقین با شک رفع نمی‌شود.

س ۱: سه چیز که وضو را باطل می کند ذکر کنید.

.....

.....

.....

س ۲: در اطراف پاسخ صحیح زیر خط دایره بکشید:

الف- از جمله باطل کننده های وضوء:

۳- خوردن گوشت گاو.

۲- خوردن گوشت
گوسفند.

۱- خوردن گوشت شتر

ب- از جمله باطل کننده های وضوء:

۳ - نوشیدن .

۲- خوابیدن

۱ - خواب آلودگی

ج- اگر در اثنای نماز وضوء ات شکست، تو باید کار های زیر را انجام دهی:

۱- نماز را قطع کنید، وضو بیگیرد و نماز را اعاده کنید.

۲- به نماز ادامه دهید سپس وضو بگیرید و آن را اعاده کنید.

۳- نماز را ادامه دهید و آن را اعاده نکنید.

تعریف اذان و اقامه:

اذان:

اعلام برای دخول وقت نماز.

اقامه:

اعلام ایستادن برای نماز.

برای اذان پانزده جمله وجود دارد که عبارتند از:

اللَّهُ أَكْبَرُ - اللَّهُ أَكْبَرُ
 اللَّهُ أَكْبَرُ - اللَّهُ أَكْبَرُ
 أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
 أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
 حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
 حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
 حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
 حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
 اللَّهُ أَكْبَرُ - اللَّهُ أَكْبَرُ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

اللله بزرگ است - الله بزرگ است
 الله بزرگ است - الله بزرگ است
 گواهی می دهم که معبود بر حق جز الله نیست.
 گواهی می دهم که معبود بر حق جز الله نیست.
 گواهی می دهم که محمد رسول الله است.
 گواهی می دهم که محمد رسول الله است.
 بشتابید بسوی نماز .
 بشتابید بسوی نماز.
 بشتابید بسوی رستگاری
 بشتابید بسوی رستگاری
 الله بزرگ است - الله بزرگ است
 نیست معبود بر حق جز الله.

۲۰- برای آموزگار:

آموزگار با بیان سبب مشروعیت اذان، درس را آماده می کند، چنان که در حدیث عبدالله بن زید رضی الله عنه آمده است. ببینید: سنن ابوداود (۳۳۷/۱)، - شماره (۴۴۹) و مسند امام احمد (۴۳/۴)، شماره (۱۶۵۲۴)
 آموزگار فضیلت اذان را بیان می کند چنانچه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده است: " لَا تَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ حُنَّ وَلَا إِسْسَ وَلَا شَيْءَ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "
 هیچ جن و انس و هیچ چیز صدای مؤذن را نمی شنود مگر اینکه در روز قیامت برایش گواهی می دهند». بخاری در صحیح خود شماره (۶۰۹) روایت کرده، و قول او صلی الله علیه وسلم که فرمود: «مؤذنین در روز قیامت بلندترین گردنهای را دارند». مسلم در صحیح خود (۲۹/۱)، شماره (۳۸۷) روایت کرده است

و در اذان صبح بعد از گفتن: حی علی الصلاة، باید گفته شود:

الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ - الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ

نماز از خواب بهتر است. نماز از خواب بهتر است.

جمله های اقامه یازده است که عبارتند از:

اللهُ أَكْبَرُ - اللهُ أَكْبَرُ

الله بزرگ است - الله بزرگ است

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ - أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

گواهی می دهم که معبود بر حق جز الله نیست. گواهی می دهم که محمد رسول الله است.

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ - حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ

بشتابید بسوی نماز. بشتابید بسوی رستگاری.

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ - قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

به تحقیق نماز برپا شد. به تحقیق نماز برپا شد.

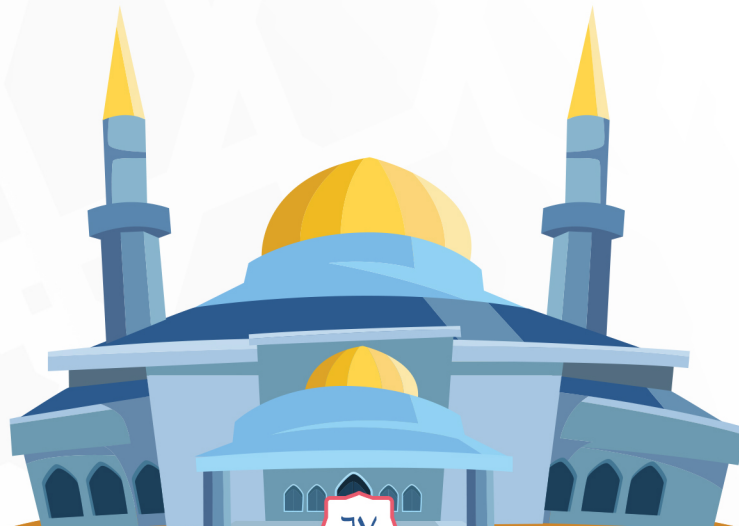
اللهُ أَكْبَرُ - اللهُ أَكْبَرُ

الله بزرگ است - الله بزرگ است

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

نیست معبود بر حق جز الله.

اذان درست نمی شود مگر از مرد مسلمان عاقل، اما زن لازم نیست اذان و اقامه بجا آورد.

س ۱: جای خالی را پُر کنید:

۱- اذان عبارت است از:

۲- اقامه عبارت است از:

س ۲: عبارات اذان و اقامه را ذکر کنید.

س ۲: به علامت (✓) یا (×) پاسخ دهید، و خط را تصحیح کنید:

۱- اذان پانزده جمله دارد.

۲- جملات اقامه ده است.

۳- مودن می گوید: (الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ) ، بعد از این که: (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ) می گوید.

۴- مودن تنها برای نماز صبح (الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ) می گوید.

برای موزن سنت است:

۱- رو به قبله بودن

۲- دو انگشتش را در گوش هایش بگذارد.

۳- هنگام اذان صدایش را بلند کند.

۴- در آن عجله نکند، بعد از گفتن هر جمله مدتی مکث کند.

۵- هنگام گفتن: (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ) به سمت راست و هنگام گفتن: (حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ) به سمت چپ نگاه کند.

۲۱- برای آموزگار:

- آموزگار در بین دانش آموزان اذان و اقامه را برای نماز صبح و سایر نمازها به شکل عملی تطبیق نماید.
- آموزگار از دانش آموزان بخواهد که اذان و اقامه را به رعایت سنت هایش تطبیق کنند.
- آموزگار برای دانش آموزان توضیح دهد که خواندن نماز زن در مسجد با در نظر گرفتن مقررات خروج: (حجاب ستر کننده - عدم استفاده خوشبو) جایز است، اما نماز او در خانه بهتر است.

هر که مؤذن را بشنود سنت است:

۱- آنچه مؤذن می گوید بگوید مگر هنگام گفتن: (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ) شنونده باید بگوید: (لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ).

۲- برای مؤذن و هر که اذان را بشنود سنت است که بعد از اذان بگوید:

الف- بر پیامبر صلی الله علیه وسلم درود بفرستد.

۲- گفتن آنچه در حدیث جابر بن عبدالله رضی الله عنه آمده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ: اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ، وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^{۲۲}

«هر کس بعد از شنیدن اذان، این دعا را بخواند: «اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ، وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ» شفاعت من در روز قیامت برای او حلال خواهد شد». ترجمه دعا: پروردگارا، ای صاحب این دعوت کامل (اذان) و نمازی که هم اکنون برگزار می شود، به محمد صلی الله علیه وسلم وسیله (درجه ای است در بهشت) و فضیلت عنایت فرما و او را طبق وعده ات به مقام محمود (شفاعت) برسان.

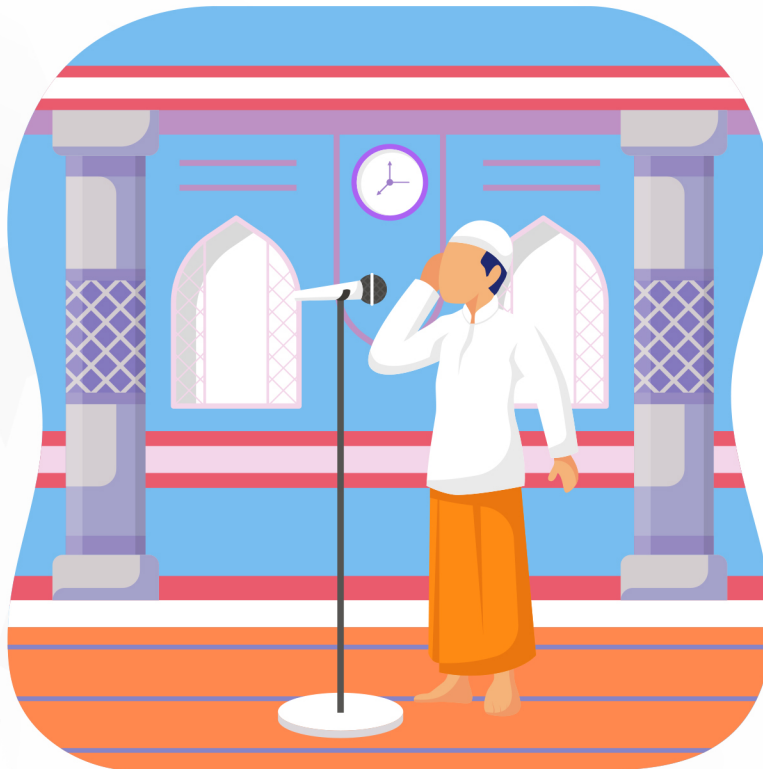
۲۲- روایت بخاری در کتاب اذان، باب: دعای هنگام اذان، شماره (۶۱۴).

- مسلمان وقتی صدای اذان را می شنود باید به مسجد برود و به کار دیگری مشغول نگردد.

زن مسلمان برای ادای نماز در خانه اش مبادرت می ورزد؛ زیرا بنابر فرموده وی صلی الله علیه وسلم که این کار برای زن بهتر است.

«وَبُيُوتُهُنَّ خَيْرٌ لَّهُنَّ»^{۲۳}.

و خانه های شان برای شان بهتر است.

۲۳- روایت احمد شماره (۵۴۷۱) و محققین آن گفته اند: «حدیث صحیح» است.

پرسش ها:

س ۱: سنت های وضوء را ذکر کنید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

س ۲: جای خالی را پُر کنید:

۱- سنت است که مؤذن و هر که مؤذن را بشنود بعد از تمام شدن اذان بگوید:

.....

۲- دعایی که بعد از تمام شدن اذان گفته می شود:

.....

۳- مسلمان وقتی صدای اذان را می شنود باید

.....

نماز دارای نه شرط است که بدون آنها
نماز صحیح نمی شود، او عبارتند از:

۱ اسلام:

پس نماز کافر صحیح نیست؛ زیرا یکی از شروط پذیرش عمل، ایمان به الله است، و کافر مؤمن نیست، پس اعمالش پذیرفته نمی شود.

۲ عقل:

پس نماز کسی که عقلش سر جایش نباشد مانند مجنون، صحیح نیست.

۳ تمییز:

نماز طفل تا زمانی صحیح نیست که به سن تمییز برسد، یعنی به سن هفت سالگی.

۴ طهارت از بی وضویی:

نماز کسی که وضو ندارد صحیح نمی شود تا این که وضوء بگیرد، بدلیل این قول
وی صلی الله علیه وسلم:

۲۴- برای آموزگار:

- الْمُتَمَيِّز: کسی که خطاب و گفتن را می فهمد و جواب می دهد، و مشهور این است که سن تمییز هفت سالگی است.
- مراد از نجاست مکان: نجاستی که زیر نمازگزار باشد طوری که با چیزی از نجاست بدنش را لمس کند، ولی اگر نجاست در لبه فرش و یا جای نماز بود و نمازگزار آن را لمس نمی کند، ضرری ندارد.
- الله متعال به زینت هنگام نماز دستور داده است و می فرماید: ﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ [الأعراف: ۳۱].
ای فرزندان آدم، هنگام رفتن به مسجد زینت خود را برگزید. یعنی: در هر نمازی. بنابر این مسلمان باید بهترین و زیباترین لباس خود را در نماز بپوشد، و با لباس نامناسب به سراغ نماز نرود.

«لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ».

«الله نماز یکی از شما را که بی وضو شده نمی پذیرد، تا آنکه وضو کند».

المُحَدِّثُ: کسی که وضوی او با ادرار، و یا مدفوع، و یا چیزی دیگر که وضو را می شکناند می کند شکسته باشد.

۵ - رفع نجاست با آب از:

(بدن، لباس، محل نماز).

۶ - دخول وقت:

نماز طهارت از نجاست: قبل از دخول وقتش صحیح نیست، و تأخیر وقت آن بدون عذر حرام است، الله متعال می فرماید:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾

بی تردید، نماز [فریضه ای است که] در اوقات معینی بر مؤمنان واجب شده است.

[النِّسَاء: ۱۰۳]

یعنی: در اوقاتش فرض شده.

۷ - پوشاندن عورت:

نماز کسی که عورت خود را آشکار نماید صحیح نیست، و عورت مرد بین ناف و زانو است، و زن تمامش عورت است بجز صورت و کف دستانش که هنگام نماز عورت نیست؛ ولی اگر در حضور مردان نامحرم و اجنبی باشد؛ باید صورت و دست های خود را از آنها بپوشاند.

۸ - رو به قبله:

و قبله همان کعبه است، چنانکه الله متعال می فرماید:

﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾

پس روی خود را به سوی مسجدالحرام کن. [البقرة: ۱۴۴].

اگر نمازگزار در مسجدالحرام باشد، به خود کعبه رو می آورد.

اگر از کعبه دور باشد، به سمتی که در آن کعبه است رو می آورد.

۹ - نیت:

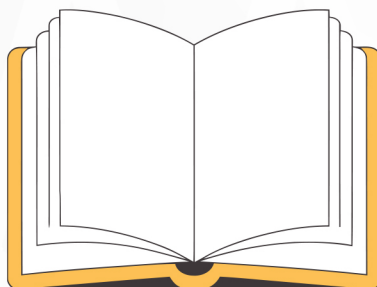
عبارت است از این که نمازی را که می خواهد بخواند برای آن نیت کند، مانند پیشین و یا دیگر و غیره.

دلیل آن این قول وی صلی الله علیه وسلم است:

« إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى »^{۲۶}

"کلیه ی اعمال بستگی به نیت آنها دارد، و برای هر فردی آنچه که نیت کرده حاصل می گردد.

محل نیت: قلب است، و بر زبان آوردن آن بدعت است.

۲۶ - روایت بخاری در کتاب بدء الوحي، باب: كيف كان بدء الوحي إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم، شماره ۱، و مسلم در كتاب الإمارة چگونه، باب: "إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ"، شماره (۱۹۰۷).

پرسش ها:

س ۱: شرط های نماز چند است؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

س ۲: دلیل به شرط بودن موارد زیر ارائه دهید:

الف- طهارت از بی وضویی.

.....

.....

ب- رو به قبله.

.....

.....

ج- نیت.

.....

.....

س ۳: موارد زیر را توضیح دهید:

الف- چیزهایی که
نجاست از آنها دور
می شود.

ب- حکم تاخیر نماز از
وقتش.

ج- حدود عورت مرد.

پرسش ها:

د- جهت نمازگزار
در صورت حضور
در مسجدالحرام.

ه- حدود عورت زن
در نماز.

اوقات نمازهای فرض، که عبارت است از:

۱- صبح:

از طلوع صبح دوم
تا طلوع خورشید
می باشد.

۲- پیشین:

زوال خورشید تا
این که سایه همه
چیز مانند آن شود.

۳- دیگر:

از آخر
وقت پیشین تا این که
سایه همه چیز دو
برابر آن شود.

۴- شام:

از غروب
خورشید آغاز می
شود تا این که شفق
سرخ غایب گردد.

۵- خفتن:

از غروب شفق سرخ
تا نیمه شب می باشد.

۲۷- برای آموزگار:

وقتی خورشید از سمت مشرق طلوع می کند، هر شاخصی را سایه بلندی می باشد، و به هر اندازه که خورشید بلند می شود سایه کم می شود، و این سایه با بلند رفتن خورشید کم و کمتر می شود، حتی زمانی که خورشید در وسط آسمان قرار گیرد، کم شدن سایه متوقف می شود، و هرگاه سایه شروع به افزایش نماید خورشید زایل گردیده است، و اینجاست که وقت پیشین داخل می شود و تا زمانی طول می کشد که طول هر چیز به اندازه خودش باشد پس از زوال خورشید، زیرا سایه ای که خورشید از روی آن گذشته است به حساب نمی آید، پس هرگاه کاهش سایه تمام شود و شروع به افزایش نماید، بر ابتدای افزایش سایه علامت بگذارید، سپس اگر سایه از این علامت به اندازه طول شاخص امتداد داشته باشد، وقت نماز پیشین تمام شده و وقت نماز دیگر شروع شده است، به همین ترتیب وقت خروج نماز دیگر.

- صبح دو صبح است: صبح اول که نور سفید و مستطیل شکلی است که در آسمان از مشرق به مغرب امتداد دارد و احکامی بر آن مرتب نیست. صبح دوم: سپیدی است که از شمال به جنوب در افق امتداد دارد، و این همان صبحی است که احکام بر آن مرتب می شود، از قبیل وقت دخول نماز صبح و سحری و غیره.

- شفق: سرخی که اندکی پس از غروب خورشید در افق ظاهر می شود تا خفتن اخیر.

۲۸- آموزگار دانش آموزان را متوجه می سازد به:

- حرص بر ادای نماز به موقع و با جماعت در مسجد، در حالی که زن در خانه نماز ادا نماید.
- زود خوابیدن تا این که راحت کافی برایش حاصل شده و برای نماز صبح با نشاط از خواب بیدار شود.
- اثرات مضر دیر بیدار ماندن بدون حاجت و نیاز.

غایب شدن شفق سرخ

حکم تاخیر نماز از وقتش:

به تأخیر انداختن نماز از وقتش جایز نیست، و هر کس این کار را انجام دهد مرتکب گناه بزرگی شده است، الله متعال می فرماید:

﴿قَوْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۖ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾

﴿قَوْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۖ﴾ هلاکت باشد برای نماز گزاران.

﴿الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾

آنچه کسانی که در ادای نماز خود سهل انگاری می کنند. [الماعون: ۴-۵].

یعنی: نماز را از وقتش به تاخیر می اندازند.

قضای نماز قضائی (ترک شده):

هر کس به اثر خواب و یا فراموشی نماز را ترک کند تا این که وقت آن خارج شود، پس هرگاه بیدار شود و یا یادش بیاید، آن را باید بجا آورد، و به تأخیر انداختن آن بیشتر از آن جواز ندارد، به دلیل حدیث انس بن مالک رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده اند:

«مَنْ نَسِيَ صَلَاةً أَوْ نَامَ عَنْهَا فَكَفَّارَتُهَا أَنْ يُصَلِّيَهَا إِذَا ذَكَرَهَا»،

«هرکس از خواندن نماز خواب ماند و یا آن را فراموش کرد، کفاره آن این است هرگاه به یاد آورد، آن را بخواند».

و در لفظ دیگر او:

«لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ».

جز این کفاره دیگری ندارد.

حکم خوابیدن قبل از نماز خفتن و صحبت کردن بعد از آن:

خوابیدن قبل از نماز خفتن و صحبت کردن بعد از آن مکروه است، مگر برای ضرورت، تا برای خواندن قیام اللیل سست نشود و یا نماز صبح از او ترک نشود. به دلیل:

كَانَ يُكْرَهُ النَّوْمُ قَبْلَ الْعِشَاءِ وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا.

از ابو برزّه رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم خوابیدن قبل از خفتن و صحبت کردن بعد از آن را مکروه می دانست.^{۳۰}

۳۰- بخاری در کتاب مواقیت الصلاة، باب: مَا يُكْرَهُ مِنَ النَّوْمِ قَبْلَ الْعِشَاءِ، شماره (۵۶۸) روایت کرده است.

پرسش ها:

س ۱: جای خالی را پُر کنید:

۱- وقت نماز صبح

۲- وقت نماز پیشین

۳- وقت نماز دیگر

۴- وقت نماز شام

۵- وقت نماز خفتن

س ۲: جای خالی را پُر کنید:

۱- به تأخیر انداختن نماز از وقتش، و هر که چنین کند .. کرده است، دلیل آن این قول الله تعالی است: (سَاهُون) یعنی

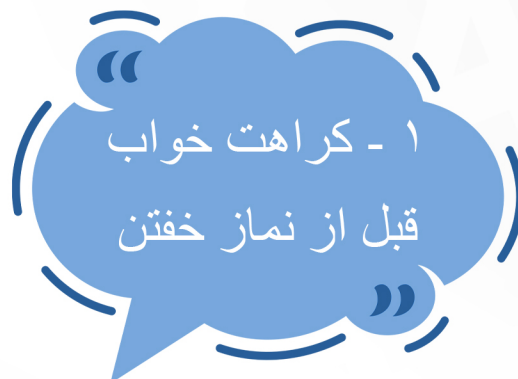
۲- هر که از ادای نماز بخوابد یا فراموش کند تا این که وقت آن بگذرد، باید هرگاه و برای او جایز نیست که

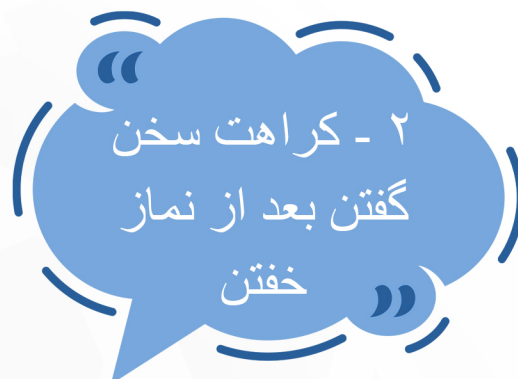

پرسش‌ها:

س ۳: علت‌های موارد زیر را توضیح دهید:

نماز چهارده رکن دارد:

۱ ایستادن در نماز فرض با توانایی، به دلیل حدیث عمران بن حصین رضی الله عنه که فرمود: من بواسیر داشتم، از پیامبر صلی الله علیه وسلم در مورد نماز پرسیدم، فرمودند:

«صَلِّ قَائِماً، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ
فَقَاعِداً، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ
فَعَلَى جَنْبٍ» ۳۲

«ایستاده نماز بخوان،
اگر نتوانستی نشسته
بخوان و اگر نتوانستی
بر پهلو بخوان».

۳۱- برای آموزگار

- الطَّمَأْنِينَةُ: عبارت است از: سکون و استقرار به اندازه ذکر واجب، و اطمینان بمعنی خشوع نیست که معنی حضور قلب را افاده می کند، و خشوع از امور مشروع در نماز شمرده می شود؛ بلکه اصل و روح نماز است، زیرا برای انسان از نمازش چیزی نمی رسد جز آنچه را درک و فهمیده باشد. از این رو آموزگار بر اهمیت خشوع در نماز برای دانش آموزان اشاره می نماید، و اسباب آن را برای آنان بیان می کند.

- با توجه به اینکه در حدیث کسی که نماز بشکل درست آن انجام نداده بود، شماری از ارکان نماز جمع آوری شده، در اولین جای که «تکبیر احرام» یاد می شود، بیان نماید، سپس دلالت آن را با این ارکان بیان توضیح داده، و میان آنها پیوند می دهد.

۳۲- بخاری در کتاب التهجد باب: إِذَا لَمْ يُطِقْ صَلَّيْ قَاعِداً عَلَى جَنْبٍ، به شماره (۱۱۱۷) روایت کرده است.

۲ ◀ تکبیر احرام در آغاز نماز، و آن گفتن: (الله اکبر) است، بنابر فرموده او صلی الله علیه وسلم که فرمودند:

« إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ ».^{۳۳} هنگامی که به نماز می ایستید، الله اکبر بگویید.

۳ ◀ قرائت سوره فاتحه در هر رکعت، بنابر قول او صلی الله علیه وسلم که می فرماید:

« لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ ».^{۳۴} «کسی که فاتحه کتاب (سوره فاتحه) را تلاوت نکند، نماز او درست نمی شود».

۴ ◀ رکوع، بنابر قول او صلی الله علیه وسلم:

« تَطْمِئِنُّ رَاكِعًا ».^{۳۵} تا این که با اطمینان رکوع را انجام بدهید.

۵ ◀ برخاستن از رکوع و درست ایستادن پس از برخاستن از آن، طبق آنچه که او صلی

الله علیه وسلم فرموده اند:

« ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا ».^{۳۶} سپس برخیز تا این که درست بایستی.

۳۳- بخاری در کتاب اذان، باب: وجوب القراءة للإمام والمأموم في الصلوات كلها، شماره (۷۵۷)، و مسلم در کتاب الصلاة، باب: وجوب قراءة الفاتحة في كل ركعة، شماره (۳۹۷) روایت کرده اند.

۳۴- بخاری در کتاب اذان، باب: وجوب القراءة للإمام والمأموم في الصلوات كلها، شماره (۷۵۶) روایت کرده است.

۶ سجده بر هفت عضو، و دلیل آن حدیث ابن عباس رضی الله عنهما است که گفت: پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَغْظَمٍ: عَلَى الْجُمُعَةِ - وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ -، وَالْيَدَيْنِ، وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ». یعنی: «به من امر شده که بر روی هفت استخوان و پیشانی سجده کنم، و با دستشان به بینی، دو دست، دو زانو و اطراف پاهایشان اشاره کردند».

و اعضای هفتگانه عبارتند از:

کف دستان

پیشانی با بینی

اطراف دو پاها

دو زانو

۳۵- بخاری در کتاب اذان باب: السُّجُود عَلَى الْأَنْفِ، به شماره (۸۱۲)، و مسلم در کتاب الصلاة باب: أعضاء السُّجُود وَالنَّهْيُ عَنْ كَفِّ الشَّعْرِ وَالْثُّؤْبِ وَغُصِّ الرِّأْسِ فِي الصَّلَاةِ، به شماره (۴۹۰) روایت کرده اند.

۷ بلند شدن از سجده.

۸ نشستن بین دو سجده، و دلیل بر برخاستن از سجده و نشستن بین دو سجده، قول او صلی الله علیه وسلم است
«ثُمَّ ارْزُقْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِساً».^{۳۶} سپس بلند شوید تا که از نشستن اطمینان حاصل کنید.

۹ تشهد اخیر، و آن قرائت تشهد است.

۱۰ نشستن برای تشهد اخیر، و نشستن برای آن قول ابن مسعود رضی الله عنه است: ما قبل از فرض شدن تشهد در نماز می گفتیم: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ، پس او صلی الله علیه وسلم فرمودند:
« لَا تَقُولُوا هَكَذَا؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ هُوَ السَّلَامُ، وَلَكِنْ قُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ».^{۳۷}
اینطوری نگویید؛ زیرا الله متعال سلام است، پس بگویی: تمام اوصاف، نمازها و الفاظ نیک از برای الله تعالی است، سلام بر شما ای پیامبر، همچنان رحمت و برکات الله بر شما، سلامتی تو بر ما و بر بنده های صالح تو باشد، شهادت می دهم که بدون از الله معبودی دیگر نیست، و شهادت می دهم که محمد بنده و پیامبر او است.

۳۶ - بخاری در کتاب اذان، باب: وُجُوبُ الْقِرَاءَةِ لِلْإِمَامِ وَالْمَأْمُومِ فِي الصَّلَوَاتِ كُلِّهَا، شماره (۷۵۷)، و مسلم در کتاب الصلاة، باب: وُجُوبُ قِرَاءَةِ الْفَاتِحَةِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ، شماره (۳۹۷) روایت کرده اند.

۳۷ - نسائی در کتاب السَّهْوِ، باب: إِبْجَابُ التَّشَهُّدِ، حدیث شماره (۱۲۷۷) و لفظ از اوست، و بیهقی در کتاب الصلاة، باب: وُجُوبُ التَّشَهُّدِ الْأَخِيرِ (۳۷۸/۲) روایت کرده اند، و این حدیث در صحیح بخاری و مسلم شواهدی دارد، بدون ذکر قول: " قَبْلَ أَنْ يُفْرَضَ ". قبل از این که فرض گردد.

۱۱ درود بر پیامبر صلی الله علیه وسلم پس از خواندن تشهد اخیر.

درود گفتن بر پیامبر صلی الله علیه وسلم:

بنابر قول او علیه الصلاة والسلام:

« قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ ».^{۳۸}

یا الله نزول رحمت فرما بر محمد و خاندان محمد به مثل رحمت که بر ابراهیم و بر خاندان آن فرموده ای بی شک تو قابل ستایش و بزرگ هستی. یا الله نزول برکت فرما بر محمد و خاندان محمد به مثل برکت که بر ابراهیم و بر خاندان آن فرموده ای بی شک تو قابل ستایش و بزرگ هستی.

۱۲ دو سلام گفتن، بنابر قول او صلی الله علیه وسلم:

« وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ ».^{۳۹} و تحلیل نماز سلام گفتن است.

۳۸- بخاری در کتاب احادیث الانبیاء، و تلفظ از اوست، به شماره (۳۳۷۰)، و مسلم در کتاب الصلاة، باب: الصلاة على النبي صلی الله علیه وسلم.

۳۹- ابوداود در سنن خود (۱۶/۱) شماره (۱۶)، و ترمذی در جامع خود (۸/۱) شماره (۳) روایت کرده اند.

۱۳ اطمینان در همه ارکان، و دلیل آن حدیث کسی که نمازش را بشکل درست انجام نداده بود، از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که

رسول الله صلی الله علیه وسلم وارد مسجد شدند. بعد از ایشان، شخص دیگری آمد و نماز خواند و آنگاه آمد و به رسول الله صلی الله علیه وسلم سلام کرد. رسول الله صلی الله علیه وسلم به او فرمودند: «ارْجِعْ فَصَلِّ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»؛ «بازگرد و نماز بخوان که تو نماز نخواندی». آن شخص برگشت و همانطور که نماز خوانده بود، نماز خواند. دوباره آمد و به رسول الله صلی الله علیه وسلم سلام کرد که رسول الله صلی الله علیه وسلم [دوباره] به او فرمودند: «ارْجِعْ فَصَلِّ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»؛ «بازگرد و نماز بخوان که تو نماز نخواندی». بار سوم نیز چنین کرد. آنگاه گفت: سوگند به ذاتی که تو را به حق فرستاده است، من بهتر از این نمی دانم چگونه نماز بخوانم. به من [درست نماز خواندن را] بیاموز. رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَاكْبِرْ، ثُمَّ اقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ جَالِسًا، وَافْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا»^{۴۰}. «هرگاه خواستی نماز بخوانی، نخست تکبیر بگو. سپس آنچه از قرآن برایت میسر است بخوان. سپس رکوع کن، در رکوع آرام بگیر و پس از برداشتن سر از رکوع، کاملاً راست بایست و اندکی مکث کن. سرانجام سجده کن و در سجده آرام بگیر. پس از برداشتن سر از سجده، اندکی بنشین. و همین شیوه را در تمام نمازهایت رعایت کن».

۴۰- بخاری در کتاب اذان، باب: وجوب القراءة للإمام والمأموم في الصلوات كلها، شماره (۷۵۷)، و مسلم در کتاب الصلاة، باب: وجوب قراءة الفاتحة في كل ركعة، شماره (۳۹۷) روایت کرده اند.

ترتیب بین ارکان؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم نماز را با ترتیب خوانده اند، و فرمودند: ۱۴

« صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي ».^{۴۱}

«آن گونه نماز بخوانید که دیدید من نماز می خوانم».

۴۱- بخاری در کتاب اذان، باب: الأذان للمُسافِرین إذا كانوا جماعةً والإقامة، به شماره (۶۳۱) روایت کرده است.

س ۱: ارکان نماز را بشمارید؟

.....

.....

.....

.....

س ۲: دلیل بیاورید که هر یک از موارد زیر یکی از ارکان نماز است:

۱ - قیام

.....

.....

.....

۲ - خواندن فاتحه

.....

.....

.....

۳ - سجده

.....

.....

.....

۴ - دو سلام

.....

.....

.....

س ۳: ارکان زیر را با توجه به موقعیت آنها در نماز ترتیب دهید:

تشهد اخیر - خواندن فاتحه - نشستن بین دو سجده - رکوع

.....

.....

پرسش ها:

س ۴: اعضای هفت گانه کدام ها اند؟

س ۵: تشهد اخير را بنويسيد.

س ۶: درود بر پيامبر صلى الله عليه وسلم را بنويسيد.

واجبات نماز هشت بوده و قرار ذیل می باشد:

۱-

تمام تکبیرها غیر از تکبیر احرام، چون تکبیر احرام رکن است.

۲-

گفتن: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) برای امام و منفرد، نه برای مأموم.

۳-

گفتن: (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ) برای امام و مأموم و منفرد.

۴-

گفتن: «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ» در رکوع.

۵-

گفتن: «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى» در سجده.

۶-

گفتن: «رَبِّ اغْفِرْ لِي» بین دو سجده

۷-

تشهد اول

۸-

نشستن برای تشهد اول.

۴۲- برای آموزگار

-معلم برای دانش آموزان فرق بین امام، مأموم و منفرد را واضح می سازد. امام: کسی که مردم را در نماز امامت می کند. مأموم: کسی که به امام اقتدا می کند، یعنی با او نماز می خواند.
منفرد: کسی که به تنهایی خود نماز می خواند.
- تکبیر رکوع واجب است مگر کسی که امام را در حالت رکوع دریابد، این شخص در حال ایستاده تکبیر احرام را می گوید، سپس تکبیر می گوید و رکوع میکند از روی استحباب - اگر ممکن باشد - در غیر این صورت تکبیر احرام برای او کافی است.

پرسش ها:

?

س ۱: واجبات نماز را بشمارید.

?

س ۲: در اطراف پاسخ صحیح زیر خط دایره بکشید:

الف- (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) را می گوید:

۱ - امام، مأموم، و منفرد.

۲ - امام و منفرد فقط.

۳ - امام و مأموم فقط.

پرسش ها:

ج- (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ)، گفته می شود در:

- ☐ ۱ - سجده .
- ☐ ۲ - نشستن بین دو سجده.
- ☐ ۳ - رکوع .

ب- (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)، را می گوید:

- ☐ ۱ - امام، مأموم، و منفرد
- ☐ ۲ - امام و منفرد فقط
- ☐ ۳ - امام و مأموم فقط.

س ۳: علامت (✓) و علامت (×) در جای مناسب قرار دهید:

☐	واجب	☐	رکن	بلند شدن از رکوع
☐	واجب	☐	رکن	تکبیر احرام
☐	واجب	☐	رکن	گفتن: (رَبِّ اغْفِرْ لِي).
☐	واجب	☐	رکن	پروردگارا مرا بیامرز.
☐	واجب	☐	رکن	گفتن: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى)
☐	واجب	☐	رکن	پاک است پروردگار بالا مرتبت من.
☐	واجب	☐	رکن	خواندن سوره فاتحه
☐	واجب	☐	رکن	تشهد اول
☐	واجب	☐	رکن	درود گفتن بر پیامبر صلی الله علیه وسلم

... فرق میان رکن و واجب

رکن و واجب در یک چیز باهم توافق و در یک چیز با هم اختلاف دارند:

الف- در آنچه که رکن و واجب با هم اتفاق

اتفاق رکن و واجب در این است که اگر نمازگزار عمداً آن را ترک کند، نمازش باطل می گردد.

ب- در آنچه که رکن و واجب با هم اختلاف دارند:

- رکن آنست که اگر نمازگزار از روی فراموشی یا جهل آن را ترک کند، ساقط نمی شود؛ بلکه باید آن را به جا آورد، و سجده سهو انجام دهد.
- واجب آن است که اگر نمازگزار از روی فراموشی یا جهل آن را ترک کند ساقط می شود، و عوض آن سجده سهو بجا آورد.

۴۳- برای آموزگار:

کسی که از روی فراموشی یا نادانی رکنی از نماز، مانند رکوع یا سجده را ترک کند، حالت های دارد:

- ۱- اگر قبل از خواندن رکعت بعدی، آن را به یاد آورد، بعد آنچه را که ترک کرده و آنچه که بعد از آن می آید را بخواند، و نمازش را تمام کند و سجده سهو را بجا آورد.
- ۲- اینکه تا بعد از شروع در خواندن رکعت بعدی به یادش نیاید، در این صورت رکعتی که رکن آن را ترک کرده باطل می شود، و رکعت بعدی جای رکعت باطل شده را می گیرد، و برای فراموشی سجده سهو را بجا آورد.
- ۳- این که ترک رکن را به یاد نیاورد مگر بعد از انتهای نماز، مانند ترک یک رکعت کامل، در این صورت اگر وقت طولانی نگذشته باشد یک رکعت کامل را بجا آورد، تشهد را بخواند و سجده سهو را انجام دهد و سلام بگوید، ولی اگر وقت طولانی گذشت بود نمازش را از سر بگیرد و لازم نیست سجده سهو را بجا آورد.
- ۴- اگر چیزی ترک شده تشهد یا سلام پایانی باشد، و در این صورت باید آنچه را که ترک کرده به جا آورد و سجده را انجام داده و سلام را بگوید، و مانند ترک رکعت کامل نیست.

س ۱: به علامت (✓) یا (×) پاسخ دهید، و خطا را تصحیح کنید:

۱- اگر نمازگزار عمداً رکن را ترک کند، نمازش باطل است.

.....

۲- اگر نمازگزار عمداً واجب را ترک کند، نمازش باطل است.

.....

۳- اگر نمازگزار ترک رکن را فراموش کند، نمازش باطل است.

.....

س ۲: در اطراف پاسخ صحیح زیر خط دایره بکشید:

الف - واجب ساقط می شود اگر نمازگزار آن را ترک کند:

۱ - از روی فراموشی	۲ - از روی عمدی	۳ - هرگز ساقط نمی شود.
--------------------	-----------------	------------------------

ب - اگر نمازگزار رکن را ترک کند، ساقط می شود.

۱ - از روی جهل	۲ - از روی فراموشی	۳ - هرگز ساقط نمی شود.
----------------	--------------------	------------------------

ج - اگر نمازگزار واجب را فراموش کند، باید:

۱ - آن را بجا می آورد.	۲ - عوض آن سجده سهو می کند.	۳ - بالای او چیزی نیست.
------------------------	-----------------------------	-------------------------

﴿الرَّحْمَنُ﴾

بخشنده یعنی: صاحب رحمت وسیع
بر همه خلق.

﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾

یعنی: به یاری گرفتن از الله متعال شروع می کنم

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾

حمد و ثناء از آن الله است.
الحمد: حمد و ستایش مخصوص الله متعال
است زیرا وی دارای صفات کامل و بخشنده
نعمت های فراوان اوست.

﴿الرَّحِيمِ﴾

مهربان
یعنی: آن که به بندگان مؤمن خود
رحمت خاص دارد

﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

پروردگار عالمیان است.

الرَّبُّ: عبارت از مالک و تدبیر کننده است. الْعَالَمِينَ: جمع عالم، و همه چیز غیر از الله مخلوق و عالمند، و معنی (رَبِّ الْعَالَمِينَ): مالک، پرورش دهنده، و تدبیر کننده امور آنان است.

﴿مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾

مالک روز جزاست.

یعنی: روز حساب و جزای اعمال، که روز قیامت است.

﴿الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

بخشنده مهربان

دو نام الله متعال که دارای صفت رحمت می باشند.

﴿وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

و تنها از تو یاری [و مدد] می‌جوییم.

یعنی: غیر تو از دیگری یاری نمی‌جوییم، و استعانت یعنی: کمک خواستن از الله متعال.

﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾

تنها تو را می‌پرستیم

یعنی: جز تو کسی را نمی‌پرستیم، و عبادت عبارت است از: اطاعت با کمال محبت و فروتنی و تسلیم کامل برای الله متعال.

﴿الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾

راه راست یعنی: راه روشنی که در آن کجی نیست، که عبارت است از: دینی که الله متعال آن را بر رسولش صلی الله علیه وسلم نازل کرده است.

﴿اهْدِنَا﴾

ما را هدایت کن
یعنی: ما را هدایت کن و راهنمایی کن و برای ما توفیق بده.

﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾

راه کسانی [همچون پیامبران، شهیدان، راستگویان و نیکوکاران] که به آنان نعمت داده‌ای یعنی: راه کسانی که هدایت شان کرده ای، اعم از انبیاء و صِدِّیقین (راستگویان) و شهدا و صَالِحین (نیکوکاران).

﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾

نه [راه] کسانی که بر آنان خشم گرفته شده است [= یهود] آنها کسانی هستند که از علم خود آگاه نیستند، مانند یهودیان و امثال آنها.

﴿آمین﴾

یعنی: الهی اجابت کن.
و این جزء فاتحه نیست.

﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾

و نه [راه] گمراهان [= نصاری].
آنها کسانی هستند که بدون دانش عمل می کنند، مانند مسیحیان و امثال آنها.

پرسش ها:

؟

س ۱: معنی: (بسم الله) چیست؟

.....

.....

.....

؟

س ۲: معنای این موارد را توضیح دهید:
(الحمد لله)، (رب العالمین)، (صراط المستقیم).

.....

.....

.....

.....

.....

؟

س ۳: (عبادت) و (استعانت) را تعریف کنید.

.....

.....

.....

پرسش ها:

?

س ۴: آن کدام قومی هست که الله متعال به آنان انعام کرده؟ و با چه بر
آنان انعام نموده است؟

?

س ۵: کدام قومی هستند که الله متعال بر آنان خشمگین شده است؟

?

س ۶: کدام قومی هستند که الله متعال آنها را به گمراهی توصیف کرده است؟

(التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)،

(تمام تعظیم ها و نمازها و سایر پاکیهها فقط از آن الله است، سلام و رحمت و برکات الله بر تو باد ای پیامبر، و سلام بر ماباد و بر بندگان نیکوکار الله، گواهی می دهم که جز الله معبودی بر حق نیست، و گواهی می دهم که محمد رسول و فرستاده اوست).

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ:

◀ **التَّحِيَّاتُ:** جمع تحیه، و تحیه عبارت است از: تعظیم، بمعنی این که: همه انواع تعظیم و بزرگداشت شایسته الله متعال است.

◀ **الصلوات:** یعنی نمازهای معروف، و گفته شده که: منظور از آن دعاهاست.

◀ **الطَّيِّبَات:** اعمال نیک اعم از گفتار و کردار که الله متعال آن را می پذیرد، به این معنی که: الله متعال جز پاکی را نمی پذیرد؛ زیرا الله متعال پاک است جز پاکی چیزی دیگر را نمی پذیرد.

◀ **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ:** این دعاء است برای پیامبر صلی الله علیه وسلم برای سلامتی به معنای نجات از سختی ها، و برای رحمت که توسط آن مطلوب حاصل می شود، و برکتی که افزایش در همه خیر و خوبی هاست.

◀ **السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ:** کسانی که حقوق الله و حقوق بندگان او را رعایت می کنند، اعم از پیامبران و فرشتگان و مؤمنان، و این دعای سلامتی برای نمازگزار و هر بنده صالح از بلاها و سختی هاست.

◀ **أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ:** گواهی می دهم که معبود برحق جز الله نیست. (أَشْهَدُ) یعنی: با قلبم تصدیق می کنم، و با زبانم می گویم، و با جوارحم عمل می کنم.

◀ **"لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ":** نیست معبود برحق جز الله.

◀ **وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ:** یعنی تصدیق می کنم که محمد صلی الله علیه وسلم بنده الله است که قابل پرستش نیست، و فرستاده ای از جانب الله است که دروغگو پنداشته نمی شود؛ بلکه اطاعت و پیروی می شود.

پرسش ها:

؟

س ۱: معنای این موارد زیر را بیان نمایید: (التَّحِيَّات) ، (الصَّلَوَاتُ) ، (الطَّيِّبَاتُ) .

؟

س ۲: مراد از پیامبری که می گوئیم: (السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) چیست؟

؟

س ۳: معنای (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) چیست ؟

؟

س ۴: معنی (أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) چیست؟

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ).

ای الله درود بفرست بر محمد و بر آل محمد چنانچه درود فرستادی بر ابراهیم و بر آل ابراهیم، یقیناً که تو خیلی ستوده و صاحب مجد و بزرگی هستی، و برکت بیانداز بر محمد و بر آل محمد چنانچه برکت انداختی بر ابراهیم و بر آل ابراهیم یقیناً که تو خیلی ستوده و صاحب مجد و بزرگی هستی.

۴۴- برای آموزگار:

آموزگار از این درس با ذکر مطلبی از سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم و غرس محبت او در دل دانش آموزان و ترغیب آنان به اطاعت و پیروی از او و عدم مخالفت او، زیرا در اطاعت و پیروی از او پیروزی بزرگ، و در نافرمانی و مخالفت با او، تباهی و گمراهی آشکار می باشد، و آنان را نیز ترغیب به زیاد فرستادن درود بر او تشویق می کند، و فضیلت آن را برای آنان بیان می دارد. ببینید: کتاب (جلاء الأفهام في فضل الصلوة والسلام على محمد خير الأنام) از ابن قیم جوزیه (رحمه الله) را.

◀ **اللَّهُمَّ** : یعنی: یا الله.

◀ **صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ**: یعنی نزد اهل آسمان ستایش او را بکن.

◀ **آلِ مُحَمَّدٍ**: آنها: نزدیکان، و پیروانش که به دین او باشند.

◀ **وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ**: یعنی: بر او برکات فرودآور. و آن خیر فراوان است.

◀ **حَمِيدٌ**: یعنی: محمود، زیرا متصف به صفات کمال و انعام فراوان است.

◀ **مَجِيدٌ**: یعنی : صاحب جلال که عظمت و اقتدار است.

پرسش‌ها:

س ۱: معنای موارد زیر را بیان نمایید: (اَللّٰهُمَّ) ، (حَمِيْدٌ) ، (مَجِيْدٌ).

س ۲: جای خالی را پُر کنید:

۱- معنی درود الله متعال بر پیامبر صلی الله علیه وسلم :

۲- آل محمد عبارتند از:

۳- (الْبِرَكَّةُ) عبارت است از:

۴- (حَمِيْدٌ)، و (مَجِيْدٌ) دو نام از نامهای:

فهرست

مرحله ای چهارم	
۲	پیشگفتار
۵	فهرست موضوعات:
۶	درس اول
۹	درس دوم
۱۱	درس سوم:
۱۴	درس چهارم
۱۸	درس پنجم
۲۱	درس ششم
۲۵	درس هفتم
۲۸	درس هشتم
۳۰	درس نهم
۳۵	درس دهم
۳۷	درس یازدهم
۳۹	درس دوازدهم
۴۳	درس سیزدهم

فهرست

عنوان: برنامه های درسی، علم فقه، مرحله ای (چهارم)

۴۷	مرحله چهارم
۴۷	پیشگفتار
۴۹	درس اول
۵۴	درس دوم
۵۷	درس سوم
۶۰	درس چهارم
۶۴	درس پنجم
۶۶	درس ششم
۶۹	درس هفتم
۷۳	درس هشتم
۷۹	درس نهم
۸۵	درس دهم
۹۴	درس یازدهم
۹۷	درس دوازدهم
۹۹	درس سیزدهم
۱۰۴	درس چهاردهم
۱۰۷	درس پانزدهم